

SPEL, SÅNG OCH SKOJ – DET ÄR VAD SPRÅKINLÄRNING BESTÅR AV!

*Kooperation och musik i språkundervisning – ett
undervisningspaket*

Magisteravhandling

Mari Erkama

Jyväskylä universitet

Institutionen för språk

Svenska språket

Våren 2013

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty
Humanistinen tiedekunta

Laitos – Department
Kielten laitos

Tekijä – Author
Mari Erkama

Työn nimi – Title
Spel, sång och skoj – det är vad språkinläring består av!: Kooperation och musik i
språkundervisning – ett undervisningspaket

Oppiaine – Subject
Ruotsin kieli

Työn laji – Level
Pro gradu -tutkielma

Aika – Month and year
Kesäkuu 2013

Sivumäärä – Number of pages
63+92

Tiivistelmä – Abstract

Graduni tutkimustehtävänä oli pohtia, miten musiikkia ja yhteistoiminnallisuutta voi hyödyntää kieltenopetuksessa. Päämääräni oli luoda opetusmateriaali alakoulun ruotsin kielen alkeisopetukseen, jota opettajat pystyisivät hyödyntämään eräänlaisena lisämateriaalina ja jota voisi myös hyödyntää musiikintunneilla.

Alakoulun ruotsinopetukseen on olemassa vain muutama oppimateriaali, ja niissäkään yhteistoiminnallisuus ja musiikin käyttö eivät ole juurikaan kovin keskeisessä asemassa. Koska uskon näiden työtapojen olevan hyödyllisiä vieraan kielen oppimiselle, halusin lähteä luomaan opetusmateriaalin, joka perustuu näihin menetelmiin. Lisäksi oppimateriaalin luominen oli minulle eräänlainen tapa lähteä etsimään omia vahvuksiani opettajana. Aluksi etsin aiheeseen liittyvää tutkimusta saadakseni selville, ovatko valitsemani metodit hyödyllisiä vieraankielen oppimisen kannalta. Luonnollisesti tutkin myös opetussuunnitelmia sekä tutustuin jo olemassa oleviin oppimateriaaleihin. Valitsin musiikillisen puolen tueksi ruotsinkielisen musiikin oppikirjasarja Da Capon, josta tein oppikirja-analyysin ja jota hyödynsin myös omassa oppimateriaalissani mm. erilaisten kirjasarjasta löytyvien laulujen avulla.

Tutkimukseni osoitti, että sekä yhteistoiminnallisuus että musiikki voivat olla tukemassa kielenoppimista monin tavoin. Lisäksi huomasin, että oppikirjasarja Da Capo on erittäin antoisa materiaali, jota kannattaisi hyödyntää ruotsin kielen opetuksessa.

Tulevaisuudessa haluaisin rohkaista muitakin opettajia pohtimaan omia vahvuuksiaan opettajana ja kehittämään vastaavia oppimateriaaleja oman kiinnostuksen pohjalta. Tällaisia voisivat olla esim. kielten oppimateriaalit kinesteettisille oppilaille, oppimateriaalit, jotka perustuvat draaman käyttöön kielten tunneilla yms. Itse odotan sitä, että pääsen kokeilemaan tekemääni opetusmateriaalia tulevassa työssäni.

Asiasanat – Keywords

Musiikki kieltenopetuksessa, yhteistoiminnallisuus, oppimateriaali, Da Capo

Säilytyspaikka – Depository

Kielten laitos ja JYX

Muita tietoja – Additional information

Tutkielma julkaistaan sivuainetutkielmana musiikkikasvatukselle.

ESIPUHE

Kiitos ohjaajilleni Sinikka Lahtiselle, Åsa Palviaiselle sekä Erja Kososelle asiantuntevasta avusta ja opastuksesta. Lämmin kiitos myös ystävilleni, jotka tukivat minua työtä tehdessäni. Erityinen kiitos ystävälleni Anulle rohkaisevasta palautteesta sekä veljelleni Matille hänen avustaan gradun muotoilussa ja oppimateriaalin kehysten luomisessa. Suurin kiitos Kaiken Viisauden Lähteelle ja Musiikin Lahjan Antajalle.

”...sillä viisaus tulee Herralta, hän antaa tiedon ja ymmärryksen.”

Sananl. 2:6

”Minä luotan sinun armoosi, saan iloita sinun avustasi. Minä laulan kiitosta Herralle, hän pitää minusta huolen.”

Ps. 13:6

INNEHÅLL

1INLEDNING.....	7
2A1-SVENSKA I LÄROPLANSGRUNDERNA.....	11
3SPRÅKINLÄRNING OCH -UNDERVISNING.....	13
3.1Vad är språkinläring?.....	13
3.2Språkinläringsteorier.....	16
3.3Språkinläring och autenticitet.....	19
4MUSIK I SPRÅKINLÄRNING OCH –UNDERVISNING.....	21
4.1Musik och språk.....	21
4.2Musik och främmandespråksinläring.....	24
4.3Musik och motivation i språkklassrummet.....	25
4.4Musik i språklektioner.....	27
4.5Från teori till praktik: några förslag i den pedagogiska litteraturen.....	28
5KOOOPERATIV INLÄRNING OCH SPRÅKINLÄRNING.....	32
5.1Vad betyder kooperativ inläring?.....	32
5.2Kooperativ inläring vid språkundervisning.....	35
5.3Lågstadieelever, inläringsmiljö och kooperativt arbetssätt.....	36
5.4Språkinläring som upplevelse.....	38
6MATERIAL OCH METOD.....	41
6.1Syfte och utgångspunkter.....	41
6.2Uppläggning av undervisningspaketet.....	42
6.3Forskningsmaterial: Da Capo -serien.....	45
6.3.1Da Capo – musik för åk 0-2.....	46
6.3.2Da Capo – musik för åk 3-4.....	46
6.3.3Da Capo – musik från åk 5.....	47
7SAMMANFATTNING.....	49
8LITTERATUR.....	53
BILAGA: UNDERVISNINGSMATERIAL	

1 INLEDNING

Syftet med min magisteravhandling är att skapa ett läromaterial som kan användas vid sidan av vanliga läroböcker i svenskundervisning på lågstadiet. Jag ville undersöka och fundera över hur man kan använda kooperativt arbete och musik vid språkinläring. Färdör baseras materialet på musikaliska och kooperativa arbetsmetoder. Meningen var att skapa ett extramaterial som läraren kan dra nytta av i sin undervisning. I denna uppsats skapar jag teoretiska referensramar till läromaterialet och introducerar tidigare forskning och idéer som potentiellt kan utnyttjas i läromaterialet och generellt i undervisning. I kapitel två granskas läroplanens krav till språkundervisning på lågstadiet. Kapitel tre betraktar språkinläring generellt och kapitel fyra språkets och musikens gemensamma drag och musikbruket i språkundervisning. I kapitel fem definieras begreppet kooperativ inläring och studeras samarbetets samt kommunikationens nytthet i språkinläring. I kapitel fem introduceras mitt undervisningsmaterial samt läroboksserien *Da Capo*, på vilken flera av uppgifterna i läromaterialet baserar sig på.

Språkundervisning i skolan väcker varierande tankar och attityder i Finland. Speciellt svenska språket har föranlett en het diskussion, speciellt på 1990-talet, om svenska borde finnas i läroplanen som obligatoriskt ämne eller inte (Sillanpää 2006, 15). Denna diskussion bidrar inte till att skapa en positiv atmosfär för språkinläring, tvärtom. De färdiga, negativa inställningarna mot den sk. tvångssvenskan kan förflacka intresset att lära sig språket. Hittills har diskussionen lett till vissa förändringar i de riksomfattande läroplansgrunderna: även om svenska fortsatt är obligatoriskt som skolämne så är det inte längre obligatoriskt att skriva provet i svenska i studentskrivningarna och antalet undervisningstimmar har också minskats. Ändringarna i utbildningslagen har kanske sina positiva sidor: de som väljer skriva svenska i studentskrivningar, är eventuellt mer motiverade att göra det nu när det är frivilligt. Å andra sidan, minskandet av mängden undervisningstimmar i svenska språket kan ge ett intryck att svenska språket inte anses vara ett så viktigt skolämne.

Enligt Sillanpää (2006) finns de flera studier som konstaterar att finska elever har en negativ inställning mot svenska studier i skolan. Emellertid visar hennes studie att, åtminstone enligt elevernas lärare, som var målgruppen i hennes studie, är eleverna motiverade att studera svenska språket. Läraren som deltog studien, samlades ifrån mellersta, södra och västra Finland. Ruokolainens (2012) studie, som genomfördes i Jyväskylä, däremot visar att det är många som anser att de inte kommer att behöva svenska i framtiden, och bara en tredjedel av informanterna i studien ville bevara svenska som obligatoriskt skolämne i finska skolan. Fagerlunds fallstudie (2012) visar att eleverna upplever svenska som ett tvång, medan engelska upplevs som ett nyttigt språk att lära sig. Dessa studier visar, att attityderna mot svenska studier i finska skolor varierar, men att det finns också mycket negativ inställning.

En orsak till låg motivation som bryter fram i studierna är elevernas uppfattning att de inte ska behöva svenska i framtiden (se t.ex. Ruokolainen 2012, 53). Ändå, enligt lagstiftningen har man rätt att få service på sitt modersmål, dvs. svenska eller finska, i tvåspråkiga kommuner (Språklag 423/2003), och i sådana kommuner bor nästan fjärdedel (1,5 milj.) av Finlands invånare (kunnat.net 2012). Ifrågasättande av svenskans nytta inom områden där man inte hör svenska mycket, till exempel östra Finland, är begripligt, men samtidigt borde man minnas att läget är inte detsamma på västkusten eller på Nyland. Därför är det essentiellt att öka medvetandet om den språkliga situationen i olika delar av Finland, och detta kan ske genom kulturundervisning i språklektionerna. Vidare kunskap om finlandssvensk kultur kan också påverka elevernas uppfattning om de svenskspråkiga i Finland och öka intresset mot den svenskspråkiga kulturen. Ett steg mot denna riktning kunde kanske vara möjligheten att bekanta sig med svenskspråkiga kontakter, i eller utanför Finland, och på det sättet ge eleverna en autentisk och meningsfull möjlighet att få öva sitt muntliga språk. Det är nämligen det autentiska språket på språklektionerna (och utanför dem) som motiverar eleverna att lära sig språket (Kilickaya 2004).

Olika studier visar att musikens samt musikalitets inverkan på språkinläring kan vara positiv (se t.ex. Legg 2009; Milovanov 2009; Slevc & Miyake 2006). Sjungandet stödjer uttalsinläring (An & Tuan 2010) och ordinläring (Legg 2009). Musik kan till

och med upplevas underlätta skrivande på lektionerna (Tan Bee Tin 2006), och bakgrundsmusik kan ha en positiv inverkan på ordinlärning (de Groot 2006). Även kooperativa arbetsätt, vilket behandlas också närmare i denna uppsats, uppskattas av många: dess inverkan på relationer mellan eleverna och därmed stämningen i klassrummet har konstaterats genom vetenskaplig forskning (Dörnyei 1997). Det finns en koppling mellan språkstudier å ena sidan och användning av musik och kooperativa arbetsmetoder i klassrummet å andra sidan (Cakir 1999; Dörnyei 1997).

Meningen med denna magisteravhandling är att skapa ett läromedel som består av sådana uppgiftstyper som grundas på ett kollaborativt arbetsätt och användning av musik i språkinlärning. Materialet ger verktyg för läraren att skapa meningsfulla och effektiva svensklektioner för nybörjare. Det är avsett för elever i årskurs fem men arbetsmetoder kan förhoppningsvis tillämpas även i språkundervisningen på högre (och till och med lägre) nivåer. Speciellt nu när språklagen har ändrats och svenska ska börjas redan på sjätte klass i framtiden (Undervisnings- och kulturministeriet 2012) passar materialet bra också i B1-svenska undervisning. Uppgifterna i mitt material fungerar inte som fristående studiehelhet skilt från vanliga läroböcker: materialet är snarare skapat att stödja upprepning och övning av ämnesområden som förekommer i A1-svenska bokserier. Speciellt bokserien *Färdiga, gå* har fungerat som en viktig referensram för mitt materialpaket, vid sidan om läroplansgrunderna. Ett viktigt tema i undervisningsmaterialet är muntlig övning, vilket syns speciellt i kooperativa uppgifter. Med sådana övningar syftar jag till att skapa möjligheter att träna språket i så naturliga situationer som möjligt. Musikuppgifterna däremot strävar efter att påverka stämningen i klassrummet, öka motivation, kulturkunskap och samtidigt främja muntligt språk, speciellt uttal, och göra det mer flytande.

A1-svenska, som oftast inleds i årskurs tre i grundskolan, kan fortfarande väljas i vissa skolor i Finland. Enligt Undervisningsstyrelsens WERA-rapporteringservice (2010 & 2011) är antalet elever som väljer A1-svenska ändå litet. År 2009 läste endast 0,9 % av de finska eleverna A1-svenska, vilket var 0,2 % procentenheter mindre än tre år tidigare. År 2010 gick andelen upp till 1,0%. Tyska valdes mer frekvent än svenska som A1-språk både år 2009 och 2010 (1,3 % 2009 & 2010) medan franska och ryska var mycket

sällsynt på lågstadierna. A2-svenska (alltså svenska som börjas på femte klassen) däremot studerades av 7,5 % av finska elever år 2011. Orsaken till dessa siffror är att nästan alla finska elever börjar med engelska som A1-språk. Därför är det vanligare att ha svenska som A2-språk. De flesta börjar dock svenska på sjunde klass. Eftersom svenska inte är ett populärt språk på lågstadiet finns det inte heller mycket läromaterial. Hittills har jag funnit bara två olika serier för A-svenska på lågstadiet: *Färdiga, gå* och *Skoj*. Båda serierna har väldigt mångsidiga uppgiftstyper och lämpliga teman för unga elever. Varför behövs det då ett annat material till?

Fast det finns mycket bra material i normala arbetsböcker, saknar de många gånger de arbetssätt som jag vill betona, alltså kooperativt arbete och musikbruket vid språkinläring. Jag tror att dessa metoder främjar språkinläring och motiverar elever på ett annat sätt än mer traditionella uppgifter. Jag vill bygga undervisningsmaterialet på lek, spel, musik och skoj, utan att underskatta av mer traditionella metoder, som har sin viktiga ställning i språkundervisningen. Denna avhandling skapades inte bara för att få nytt material till undervisningen utan också för att hitta mitt eget sätt att undervisa språk och utnyttja mitt biämne musikpedagogik vid universitetet i denna kontext. Eftersom jag gjorde detta material med tanke på min framtid som lärare, planerade jag uppgifterna också från dessa utgångspunkter. Detta betyder att utnyttjandet av materialet kräver baskunskaper i musik. Emellertid försökte jag bevara uppgifternas svårighetsgrad så låg som möjligt så att lärare som inte besitter stora musikaliska färdigheter kan använda uppgifterna i sitt klassrum. Själv rekommenderar jag dock samarbete med musikläraren, speciellt om språkläraren själv känner sig osäker.

Med min magisteravhandling vill jag ytterligare uppmuntra varje språklärare att försöka fundera på sina intresseområden och starka sidor och tänka på hur man kunde nyttiggöra dessa områden i språkundervisningen. Oavsett om vad intresset riktar sig mot (musik, idrott, drama eller kanske någonting helt annat), kan hon eller han eventuellt öka meningsfullheten i sitt eget arbete genom att inkludera sådana områden i sin undervisning och samtidigt kanske hitta de sätten som eleverna själv behöver för att bli motiverade att lära sig nya språk.

2 A1-SVENSKA I LÄROPLANSGRUNDERNA

Mitt undervisningspaket syftar på att ge idéer och verktyg till lektioner i A1-svenska och därför är det nödvändigt att iaktta läroplansgrunderna (2004). I detta kapitel genomgår jag läroplanens krav till A1-svenskundervisning och syftar på att återspegla materialets innehåll och betoning till dessa referensramar: med andra ord, försöker jag ta reda på hur läroplansgrunderna förhåller sig till betoning av kommunikationen samt muntliga övningar, samarbete i klassrum, och användning av musik på språklektioner.

Utvecklande av muntlig språkfärdighet får ganska mycket utrymme vid främmandespråksundervisning åtminstone när det gäller grunderna för läroplanen. I ämnet *Svenska som det andra inhemska språket* anges att undervisningen ska ge eleven färdigheter att kunna kommunicera med de svenskspråkiga i Finland och uppskatta landets tvåspråkighet (GLGU 2004, 127). Man borde alltså både försöka främja elevernas kommunikationskunskaper och samtidigt försöka skapa en positiv inställning gentemot de svenskspråkiga i Finland. Detta kräver naturligtvis kunskap om den här minoritetsgruppen och kanske också förmågan att förstå bättre deras identitet som finländare, åtminstone i den mån som det är möjligt. Det är ofta just brist på kunskaper som orsakar fördomar.

Läroplansgrunderna för A1-svenska, dvs. svenska som inleds på lågstadiet, indelar inlärningsmål i två olika grupper: till årskurserna 1-2 och årskurserna 3-6. Muntligt språk betonas mycket i samband med klasserna 1 och 2.

”Om språkundervisningen inleds tidigare än i årskurs 3 skall tyngdpunkten till att börja med ligga på att lyssna, upprepa och tillämpa det inlärd och på att öva muntlig kommunikation”
(GLGU 2004, 127)

Fast mängden av skriftlig kommunikation ökar i språkstudier i årskurserna 3-6, är muntlig övning fortfarande en viktig del av språkundervisningen. Eleven ska kunna

”kommunicera på målspråket i enkla vardagssituationer där samtalspartnern vid behov kan hjälpa till” (GLGU 2004, 128). Kooperativt arbete syftar just på att skapa en inlärningsmiljö där kommunikation är i centrumet och där eleverna stödjer varandras inläring. Grupparbetet dyker också upp som ett tema i läroplansgrunderna: eleven ska ”lära sig att utnyttja par- och grupparbete i språkstudierna” och ”lära sig att ta ansvar och vara aktiv i språkinläringssituationer” (GLGU 2004, 128). Med andra ord uppmuntras samarbetet och det kooperativa arbetssättet.

Grunderna för läroplanen tar inte en stark ställning för bruk av musik på språklektionerna, men användning av ramsor, sånger och lekar visserligen uppmuntras med yngre elever (1-2 –klassare) (GLGU 2004, 127). Å andra sidan uppmuntras i läroplansgrunderna för musik integrering av ämnet musik och andra läroämnen:

”En heltäckande uttrycksförmåga hos barnet skall utvecklas genom att man i undervisningen försöker finna anknytningar till andra läroämnen.” (GLGU 2004, 230)

Enligt läroplansgrunderna är det alltså rekommendabelt att integrera andra läroämnen med musik. Detta kan förstås betyda också integration mellan musik och språk, och i detta fall svenska. Med andra ord, musik- och svenskundervisning kan anknytas till varandra och strävas efter att dra nytta av sådana egenskaper i båda ämnen som stödjer varandra. Detta har varit en målsättning i mitt undervisningspaket.

3 SPRÅKINLÄRNING OCH -UNDERVISNING

3.1 Vad är språkinläring?

Ordet *språkinläring* väcker vissa tankar hos varje människa, men att ge exakt definition till ordet är svårt för dess mångsidiga karaktär. I detta kapitel studerar jag begreppet *språkinläring* och försöker att utreda vad det betyder att lära sig ett språk. Jag tar fram några inläringsteorier och reflekterar över betydelsen av inlärmingsmiljön. Här diskuteras också språkinläring som baserar sig på upplevelser. Jag diskuterar också hur nivån på autenticitet i texterna som används i språklektioner påverkar motivationen att studera språk. Meningen är att försöka förstå språkinläringens karaktär bättre och därmed börja skapa grunden till undervisningsmaterialet.

Vad är språkinläring egentligen? Det som Hyltenstam (2012) förenar med språkinläring (första-, andra- och främmandespråksinläring) är inläring av språkets grunder eller bas: uttal (dvs. fonologin), grammatiska strukturer, ordförråd (dvs. lexikon), samt kommunikationsfärdigheter, alltså talande och skrivande (Hyltenstam 2012). Till den här listan skulle jag också lägga läsning och hörförståelse, vilka nämns också i läroplansgrunderna (GLGU 2004, 129). Man ska inte heller glömma att svenska språket borde visa sig också som ett kulturämne, inte bara som en färdighet, åtminstone när man talar om språkinläring i skolan (GLGU 2004, 127). Hildén (2000, 171) klassificerar den kommunikativa språkkunskapen, eller språkkompetensen i tre grupper: 1) språkliga kompetenser, 2) sociolingvistisk kompetens och 3) pragmatiska kompetenser. *Språkliga kompetenser* syftar på den fonologiska, lexikaliska, semantiska och grammatiska kompetensen (Hildén 2000, 171), alltså dessa områden som är ganska omfattande representerade i Hyltenstams (2012) definition av språkets grunder. *Sociolingvistisk kompetens* innefattar färdigheten att kommunicera på ett sätt som är kännetecknande till en viss kultur eller kunskapen att passa sitt språk till en viss situation, t.ex. enligt dess nivå av formaliteten. *Pragmatisk kompetens* syftar på

förmågan att använda och förstå språket i en viss tematisk kontext. Detta betyder att man kan forma satser så att de blir tydliga, förståeliga helheter, så att man kan t.ex. uttrycka tydligt orsaken och följderna. (Hildén 2000, 171)

Eftersom min avhandling behandlar undervisning och inläring av svenska språket i Finland är det viktigt att definiera främmandespråksinläring i denna kontext. I läroplansgrunderna (2004) betraktas det svenska som finska eleverna ofta börjar på sjätte klass som *andraspråk* eftersom enligt Finlands grundlag är svenska det andra officiella språket i Finland. Inom lingvistik definieras termen andraspråk ofta som språk som inte är talarens modersmål men talas i språkanvändarens hemland eller livsmiljö. (Hammarberg 2004, 26) Svenska talas i vissa delar av Finland och det finns till och med svenskpråkiga kommuner i Finland, men detta berör bara en del av landet. Majoriteten av svenskspråkiga finländare bor i huvudstadsregionen och i Västra Finland, medan i mellersta eller speciellt i östra Finland hörs eller används svenska sällan. Fast svenska har en ganska stadig status runtom i Finland när det gäller skriftligt språk (t.ex. varudeklarationer) kan det ändå kräva aktiviteten att höra språket talad om man bor i vissa regioner. Därför är det diskutabelt om man kan kalla svenska i Finland som ett andraspråk och jag har valt att definiera svenskaspråksinläring i Finland hellre som främmandespråksinläring i denna uppsats, fast med den uppfattningen att både termer ska dock accepteras i denna kontext. Det är orsaken varför jag har använt litteratur för både andraspråks- och främmandespråksinläring. Avsevärt är också att märka att termen andraspråk kan också användas överlappande så att den betyder också främmandespråk Hammarberg 2004, 26).

Vad som undervisas och speciellt hur undervisning i klassrummet sker, är oftast till största delen beroende av hur läraren har planerat lektionerna. Det är emellertid läraren som bär ansvaret för undervisningens gång och det är läraren som borde beakta språkinlärare som individer. Vad man hittar i läroböcker och vad eleverna i klassrummet skulle mest behöva för att lära sig språk kan vara två helt olika saker. Genom att lära sig känna eleverna bättre skulle läraren få en möjlighet att anpassa undervisningen efter elevernas behov, och kanske på det sättet sträva efter bättre inlärningsresultat. Sådan pedagogik har varit t.ex. bakom projektet *Erilaiset oppijat -yhteinen koulu* (sv. *Olika*

inlärare – gemensam skola: min översättning) som genomfördes åren 2004-2006. Detta projekt strävade efter att upparbeta pedagogiken som tar hänsyn till elevernas olika utgångspunkter och adapterar undervisningen på grundval av gruppen som undervisas. (Opetushallitus 2007)

Edmondson (2000, 16-17) sammanfattar vissa egenskaper som har upptäckts att finnas hos effektiva språkinlärare. Studien som han använder som sin grund är Lightbow och Spadas (1993, ref i Edmondson 2000) studie om bra språkinlärare. Det kom fram vissa karaktärer som var gemensamma för bra språkinlärare. Dessa var ”risktagande, monitorering, övning, grammatisk medvetenhet... generella inlärningsfärdigheter och självförtroende (Edmondson 2000, 17: min översättning). Alla dessa karaktärer fanns inte nödvändigtvis hos en inlärare. När jag studerar dessa karaktärer med tanke på tidiga språkinlärare, finns det vissa drag som enligt min åsikt inte blir så centrala. Tornéus (1991) låter läsaren förstå att barn på lågstadienivå saknar närmare kunskaper om språkets former, dvs. språkligt medvetande, fast de är fullkomligt förmögna att använda språk som kommunikationsredskap. Enligt denna iakttagelse är det onyttigt att koncentrera på språkformen för mycket när det gäller språkundervisning för yngre årskurser. På denna basis ska man lämna ökande av grammatisk medvetenhet ofrånkomligen till senare språkstudier. Detta syns i praktiken på läroplansgrunderna där anvisningar till strukturundervisning på lågstadienivån är relativt obestämd: enskilda grammatiska företeelser nämns inte förrän på läroplansgrunderna till högstadienivån, åtminstone när det gäller svenska som andra språk (GLGU 2004, 140, 142). Grammatisk medvetenhet är centralt också när det gäller monitorering: det är just kunskapen om språkets regler som möjliggör monitoreringen (mer i avsnitt 3.2). Risktagande och övning däremot rör alla inlärare, utan avseende på åldersklassen. Modet att ta risker i språkbruket, dvs. använda språket med medvetenhet att fel kan och ska uppträda, kräver självförtroende (Eurooppalainen viitekehys 2003, 221). Rädslan av misslyckande får inte bli så stort att den förhindrar elevens inläring. Man kan försöka undvika detta genom att skapa en trygg inlärningsmiljö i klassrummet. Här kan samarbete och kooperativa övningar vara till hjälp (Saloviita 2006).

När man utforskar tidig språkinläring kan det komma fram en fråga om

språkinlärnings natur: ska man betrakta det som *språkinläring* (eng. language learning) eller *språktillägnande* (eng. language acquisition), eller kanske båda (se kapitel 3.2.1)? Enligt Krashen (1982) är språkinläring en medveten process: inläraren är medveten om olika språkregler och kan till och med prata om dem. Språktillägnande däremot sker omedvetet, genom naturell språkanvändning, dvs. samtal, och det kräver inte någon förståelse om språkregler. Däremot kan inläraren ha känslan för vad som är rätt och vad som är fel (Ellis 1994, 356).

Läroplansgrunderna (GLGU 2004) för årskurserna 1-2 verkar betona mer språktillägnande: bruket av sånger, ramsor och lekar uppmuntras, medan man fäster mycket mindre avseende vid grammatik och språkriktighet än vad man gör senare i språkstudierna. Genom sånger, ramsor och lekar försöker man antagligen bjuda på rikligt språkligt inflöde till unga inlärare på ett sätt som är så nära barnens egen värld som möjligt (GLGU 2004, 127). Detta reflekterar den pedagogik som man kan se i Krashens inpuhypotes, eller inflödeshypotes (se vidare avsnitt 3.2). Frågan är: borde sådana arbetsmetoder bevaras vid språkinläring på något sätt också senare i språkstudierna? Lappis (2009) och Keski-Sikkiläs (2001) studier visar att eleverna själva ser musik och olika sorters spel och lekar som ett meningsfullt sätt att lära sig språk. Därför vill jag använda sådana arbetsmetoder också i mitt undervisningspaket. Enligt Lappi (2009, 104) är det också möjligt att eleverna själva kan ifrågasätta sådana arbetsmetoder och konstatera att det är inte riktigt studerande om man har till exempel musik med i klassrummet. Orsaken till detta är att de inte nödvändigtvis uppfattar det språktillägnandet som eventuellt sker på fritiden som riktig språkinläring. Medvetandet inom detta område borde kanske förstärkas, men också å andra sidan kan musikens och lekens speciella ställning som avslappnande och friare sätt att studera språk nyttiggöras.

3.2 Språkinläringsteorier

I detta avsnitt behandlas några inläringsteorier som jag anser är väsentliga för planering av språkundervisning och läromaterial. Exempelvis Krashens teori om språkinläring har ju haft en stor betydelse när man betraktar språkundervisning under

de tidigare årtiondena (Antola 2004, 21). Trots att Krashens monitormodell fokuserar på andraspråksinlärning snarare än främmandespråksinlärning, anser jag att denna teori ger perspektiv till min avhandling och till planeringen av undervisningsmaterialet. Tillägnande av språk, vilketets betydelse Krashen betonar, är centralt i tidig språkinlärning och är på så sätt väsentligt också i denna avhandling.

Krashen (1982) studerade andraspråksinlärning och utvecklade en teori för den. En del av denna teori är monitormodellen som består av fem olika hypoteser: 1) hypotesen om tillägnande och inlärning, 2) monitorhypotesen, 3) hypotesen om inlärningsordning, 4) inflödeshypotesen och 5) hypotesen om det affektiva filtret.

Enligt Krashen (1982) finns det en skillnad mellan tillägnande och inlärning: språktillägnande sker omedvetet genom samtal och diskussion samt olika input medan språkinlärning däremot är medveten och inläraren har oftast någon uppfattning om språkregler. När det gäller yngre elever, är språktillägnande mer centralt: enligt Tornéus (1991) är språklig medvetenhet, dvs. barnets förmåga att betrakta språkets form, fortfarande på en låg nivå hos lågstadieelever och därför kan grammatiska regler och liknande kännas svåra att förstå. Detta har tydligt iakttagits i läroplansgrunderna: som redan konstaterades i kapitel 2, är grammatik inte med så fast i början av språkstudierna på lågstadiet.

Krashens monitorhypotes (1982) föreslår att språkinläraren har en monitor som möjliggör medveten reflektion över språkliga funktioner och deras bruk på rätt sätt. Monitorn är påslagen när man har tid att reflektera över sitt tal. Ett exempel på en sådan situation är språklektionen. Monitorn möjliggör alltså språkinlärning. I vanliga, vardagliga diskussionssituationer är monitorn däremot oftast inte på eftersom man inte har tid att koncentrera sig på formen i sådana situationer utan meningen blir mer centralt. Bruket av monitorn kräver emellertid kunskap och förståelse om grammatik och språkliga former. Enligt Tornéus (1991) har de yngsta inlärarna inte dessa kunskaper. Detta måste naturligtvis iakttas när man planerar materialet till språkundervisning, vilket har gjorts också i denna uppsats.

Enligt hypotesen om inlärningsordning (Krashen 1982) lär man sig språkliga fenomen i en viss ordning och undervisningen kan inte ändra ordningen. Detta stödjer också processbarhetsteorin (Pienemann 1998, se Norrby & Håkansson 2007, 66-67), som påstår att man bara kan producera sådana strukturer som hon/han kan processera, dvs. språkliga strukturer som är på och strax över den språkliga nivån som inläraren är själv på. (Norrby & Håkansson 2007, 66). Eftersom man med hjälp av olika studier kan förutsäga i vilken ordning inläring förmodligen sker, är det troligen nyttigt att utnyttja sådana studier vid planering av läroplansgrunderna, för att inte tala om undervisningsplanering.

Krashens (1982) inflödeshypotes förutsäger att inflödet eller inputen som är på nivån som är lite svårare än inlärarens språkkompetens vid den tiden, resulterar i tillägnande. Det är alltså just språklig input som framkallar språktillägnande enligt honom, inte språkbruket i sig. Long (1981) däremot talar för både språkproduktion och rätt-nivå-input. Enligt honom är växelverkan nyttigt speciellt när det dyker upp kommunikationsproblem som måste lösas (Long, refererad i Ellis 1994, 273). Gass (1997, 161) delar Longs åsikt: både interaktion och input behövs för att tillägna sig ett språk.

Hypotesen om det affektiva filtret (Krashen 1982) föreslår att språktillägnande påverkas av ett inre filter som utformas genom olika emotioner. Inlärarens känslor påverkar alltså språktillägandet, antingen positivt eller negativt. Bekymmer eller låg motivation kan hindra inläring, medan hög motivation och intresse för det som lärs in gynnar tillägandet.

Longs (1981) *interaktionshypotes* (eng. interaction hypothesis), i motsats till Krashens inflödeshypotes, framhäver output i stället av input: han föreslår att interaktion underlättar språkinläringen. Detta grundar sig på tanken om en kommunikationssituation där en säger någonting som de andra inte förstår, och talaren försöker använda olika språkliga strategier att göra sitt budskap förstått. Alternativt kan andra gruppmedlemmar säga någonting som formar satsen till en rätt form. I varje fall,

gör grupsituationen det möjligt att få direkt respons om talet, och därmed lära sig rätta sina fel. Enligt Pica (1994) begränsar sådan språkinläring, dvs. utnyttjandet av förhandling, sig mestadels bara till inläringen av ordförrådet, inte t.ex. grammatik. En annan teori som talar starkt för interaktion vid inläringen är Vygotskys (1978) sociokulturella teori. Han konstaterar att alla utvecklingsprocesser sker först på social nivå innan de blir personliga. Om detta teori stämmer, är samarbete verkligen en essentiell del av språkinläring.

Krashen (1998) kritiserar Longs (1981) hypotes och påstår att kommunikation inte gynnar andraspråkstillägnande. Han förnekar inte direkt interaktionens positiva inverkan på språkinläring, men han ifrågasätter om den verkligen är nödvändig för språktillägnande. Krashen (1998, 180) konstaterar bland annat att det är möjligt att nå en hög lingvistisk kompetens utan någon interaktion eller output. Denna kommentar väcker frågan om vad han menar med ”high levels of linguistic competence”. Man kan undra till exempel om språkkompetensen innefattar uttal. Det är ytterst osannolikt att han skulle påstå att enbart inflöde kunde förorsaka flytande uttal. Det behövs sannolikt övning för att kunna behärska att kommunicera muntligt men samtidigt ska inflödets betydelse också hållas i minnet. Därför har både inflödeshypotes och interaktionshypotes ställts sida vid sida i denna uppsats, trots deras stora skillnader.

3.3 Språkinläring och autenticitet

Innan man betraktar ämnet närmare är det av ytterst vikt att diskutera definitionen av ordet *autenticitet*. Ordet används i olika kontexter i litteraturen och därför är det nödvändigt att fastslå dess betydelse i denna uppsats och vid inlärningskontext, och därmed undvika missförstånd. Kaikkonen (2000, 53) sätter likhetstecken mellan termerna *autentisk* och *genuin*. När det gäller inläringssituationer markerar han att termen betyder att inläringen är betydelsefull (Kaikkonen 2000, 54). Autenticiteten syftar alltså inte bara på texter som används i klassrummet utan på hela inläringssituationen. Detta innehåller också tanken om inläring som upplevelse (se avsnitt 5.4) där eleven är subjektet (Kaikkonen 2000, 54).

Enligt Heinonen (2005, 241) är läroböckernas roll i finska skolan central. Grunderna för läroplanen (2004) preciserar vad man ska lära sig i skolan och författare till läroböcker skapar inom dessa ramar en helhet som används på lektioner. På det här sättet kan läraren koncentrera sig på undervisningen utan att behöva återkomma till läroplansgrunderna varje gång hon/han planerar lektionerna (Heinonen 2005, 34-36). Detta system har sina positiva sidor, speciellt när det gäller lärarens arbetsmängd. Å andra sidan, läroboken verkar fastställa ganska långt hurdana ämnesområden läraren använder i sin undervisning (Heinonen 2005). Detta avstyr dock inte lärarens vilja att planera varierande uppgiftstyper.

Fast Heinonens (2005) studie visar att lärare kan ha tydliga åsikter om hurdant ett bra läromaterial ser ut och hur undervisningen borde ske, vågar jag ifrågasätta om detta stämmer med alla lärare. Finns det kanske sådana lärare som håller sig till bara det materialet som redan finns, utan att omvärdera dess lämplighet och meningsfullhet i den gruppen läraren jobbar med? Och, å andra sidan, kan undervisningsmaterialet också uppmuntra läraren att prova på olika metoder? Enligt Heinonens studie (2005) det kan ske: mer än hälften av respondenter upplevde så.

Autenticiteten är det som anknyter språkinläringen till ”det riktiga livet”. Både musik och Kooperation har egenskaper som kan öka autenticiteten i klassrummet. Musik är en fast del av ungdomskultur (se vidare avsnitt 4.3) och känns därför vara ett naturligt ursprung av språkligt inflöde. Därför är jag övertygad om att musikbruket vid språklektionerna kan vara ett sätt att öka autenticiteten i språklektioner. Detta diskuterar jag närmare i kapitel 4.3. Kooperation å andra sidan erbjuder möjligheter att använda muntligt språk i stället för att bara läsa och lyssna på texter som har planerats mestadels till klassrumsmiljön, som visserligen också är nödvändiga delar av språkundervisning. Med hjälp av drama kan man försöka skapa diskussionssituationer som påminner situationer i verkliga livet, och därmed anknyta språket till elevernas värld (se avsnitt 5.4)

4 MUSIK I SPRÅKINLÄRNING OCH –UNDERVISNING

Användningen av musik inom olika ämnen kan variera mellan olika skolor men i varje fall finns det grunder för att utnyttja den i undervisningen. Läroplansgrunderna ger anvisningar till integration mellan musik och andra skolämnen (GLGU 2004). Användningen av musik är vanlig under idrottslektioner, men hur mycket integreras musik med andra skolämnen? Rauhala (2010) intervjuade klasslärare och undersökte deras sätt att använda musik i sitt arbete. Hon frågade bland annat i vilka skolämnen utnyttjar informanterna musik i undervisningen. Lärarna i denna svarsgrupp hade använt musik i geografi, historia, idrott, modersmål, engelska, matematik, bildkonst, religion, naturkunskap, och till och med i slöjd (Rauhala 2010, 62). De populäraste ämnena i detta fall var ändå idrott och modersmål. I denna lista nämns inte svenska, men det sannolikt beror på det faktum att svenska ganska sällan undervisas på lågstadienivå i Finland (se kapitel 1). Musik har dock fått åtminstone något fotfäste i läromedlen för svenska språket: t.ex. läroboksserierna *Varför inte?* och *Galleri* innehåller sånger, och man kan därmed anta att musiken används också på svensklektioner.

I detta kapitel ska jag analysera relationen mellan musik och språk. Jag lyfter fram likheter mellan dessa två men också nämner områden där språk och musik skiljer sig från varandra. Jag ska behandla musikbruket vid språkinläring och -undervisning och presenterar i denna kontext bland annat Lappis (2009) studie. Jag granskar lite närmare de områdena av hennes studie där musik har haft någon funktion i klassrummet. Jag ger också några praktiska exempel som jag har hittat i den pedagogiska litteraturen om hur musik kan utnyttjas i sådana områden. Vidare ska jag reflektera över musikens inverkan när det gäller motivationen vid språkstudier.

4.1 Musik och språk

Musik och språk möter varandra i flera olika kontexter. Om man granskar historien lite

närmare kan man förstå att gränsen mellan musik och språk inte alltid har varit så stor. Med hjälp av neurologin finner man de områdena i hjärnan som är väsentliga för både språk och musik men samtidigt märker man också flera skillnader. Prosodin fokuserar på dessa drag som är karakteristiska för språk och musik och är därför ett fruktbart forskningsfält när det gäller språkinläring med hjälp av musik.

Enligt Neubauer (1986, 22) åtskilde man inte musik och språk förr i världen på samma sätt som nuförtiden. Det grekiska ordet '*musiké*', som har sitt ursprung långt bak i historien, omfattar både musik och språk. Det fasta sambandet berodde på det grekiska språkets prosodiska drag, vilket den tidens musik grundade sig på. Van Leuwen (1999, 1) konstaterar att musiken hade en central roll i vardagslivet och i olika ritualer under antiken. På medeltiden hade musik fortfarande en central ställning i samhällen: musik användes för att lära sig vardagliga saker såsom skördearbete och husbygge. I sinom tid började musiken förlora sin centrala roll i samhället och numera uppfattas musik, åtminstone i det västerländska samhället, snarare som förströelse än som en essentiell del av vardagslivet.

Bättre förståelse av musik- och språkinläring kräver medvetenhet om språkets och musikens funktion i hjärnan. Hjärnan indelas huvudsakligen i två områden: vänstra hjärnhalvan och högra hjärnhalvan. Vänstra hemisfären möjliggör inläring av språk medan högra hemisfären anknyts oftast till logiskt tänkande. I vänstra hemisfären ligger områden som kallas Brocas område och Wernickes område. Brocas område är avgörande för människans förmåga att producera tal medan Wernickes område har samband med talförståelsen. (Yule 1996; Tokuhama-Espinosa 2003) I motsats till språk, anknyts musik till högra hemisfären av hjärnan, alltså den logiska sidan. Det finns dock vissa områden där musikens och språkets påverkan överlappar. Inläring av grammatik, ordförråd, syntax osv. är fogade till vänstra hemisfären, men uttalet och prosodin förbinds med högra hemisfären. Därför är det möjligt för människan att lära sig en sång på ett språk hon inte förstår. (Tokuhama-Espinosa 2003) Samtidigt ger denna medvetenhet en orsak att studera närmare musikens inverkan vid uttalsinläring.

Ett fenomen som anknyter musik och språk är prosodi. I fonologin syftar prosodin till de små dragen i tal som är suprasegmentella, alltså som inte kan skiljas från varandra på samma sätt som ord och bokstäver, men som är väsentliga delar av muntligt språk. Till denna grupp räknas intonation i talet (resp. tonhöjd/röstläge vid musik), rytm och längden av pauser och ljud. (Wennerstrom 2001, 6; se också Pasanen 1992, 85; Tokuhama-Espinosa 2003)

Sloboda (1985, 17-20) nämner flera drag som är gemensamma för språk och musik. Här nämns bara en del av dragen:

- 1) Musik och språk är båda universella, dvs. människan har kompetensen för båda, med undantag av de fall som saknar denna kompetens för någon orsak, till exempel på grund av en hjärnskada. Språket är något specifikt för människan. Det sker dock kritisk debatt om djurens kompetens att lära sig språk, men den kompetensen är ändå på en annan nivå än människans
- 2) Genom musik och språk kan man producera ett obegränsat antal olika fraser och melodier, även sådana som aldrig har funnits tidigare.
- 3) Barn har förmågan att lära sig reglerna i musik och språk med hjälp av exempel. I viss mån sker utvecklingen av musikaliska och språkliga drag samtidigt
- 4) Både musik och språk produceras vokalt och tas emot via lyssnande, alltså genom auditivt medium.

Orsaken varför jag ville lyfta fram ovannämnda saker var att jag tror att bättre förståelse av likheterna mellan musik och språk samt deras skillnader hjälper forskare likaväl som läroboksförfattare att utnyttja dessa gemensamma drag och på det sättet kanske underlätta språkinläring. Därför är det också centralt för min avhandling och skapande av läromedlet, samt för mitt framtida jobb, speciellt om jag som lärare vill integrera svenska med musik

4.2 Musik och främmandespråksinläring

Det finns studier där man har undersökt musikens eller musikalitetens inverkan på främmandespråksinläring. Leggs (2009) studie syftade på att utreda om musik hjälper eleverna med ordinläringen i franska. Hypotesen var att sången skulle hjälpa inlärnarna vid tillägnandet och förståelse av orden. Denna hypotesen baserade sig på tre saker: 1) Upprepning, vilket är karakteristiskt för sånginläring; 2) att melodin som fastnar i minnet också skulle hjälpa att komma ihåg sången; och 3) att sjungandet skulle vara njutbart och därmed utöka receptiviteten (jfr. affektivt filter i avsnitt 3.2). Han delade in undersökningsgruppen i två: en experimentgrupp (grupp där musik användes) och kontrollgrupp (där musik inte var med på något sätt). Båda grupper studerade en dikt i *passé composé* men skillnaden var att experimentgrupp lärde sig in dikten med sång, dvs. de sjöng dikten med melodin som forskaren hade skapat för dikten, medan kontrollgruppen använde mer traditionella metoder och hade ingen musik med. Båda grupper tog en test innan och efteråt experimenten. Resultaten visade att gruppen som hade sjungit dikten klarade sig bättre i sluttestet.

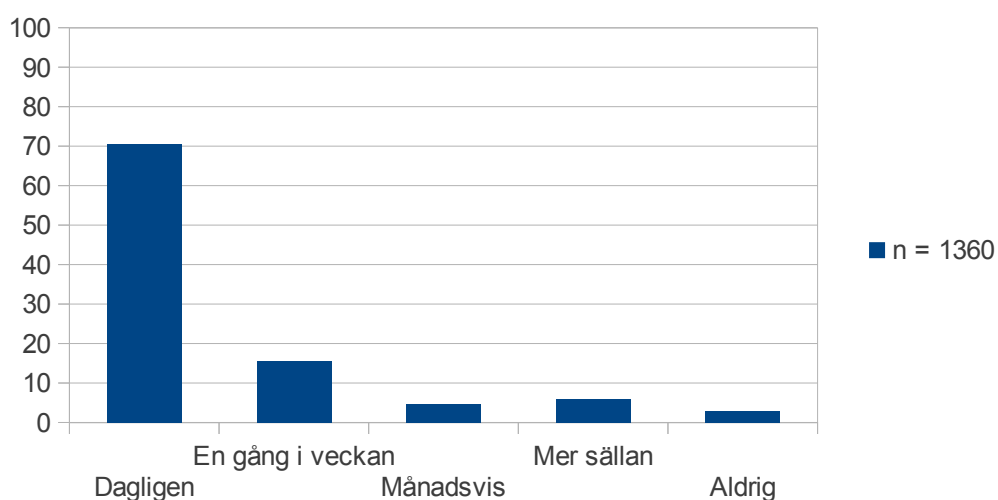
Gromkos (2005) studie visar att användning av musik kan påverka det fonetiska området. Barnen i experimentgruppen fick handledning i musik i fyra månader, en gång i veckan i 30 minuter. Stunderna omfattade bland annat musicerande och kinestetiska övningar i samband med rytmer och tonhöjden. Jämfört med kontrollgruppen, hade experimentgruppens fonetiska medvetande ökat mer, speciellt när det gäller fonetisk segmentering, vilket betyder att barnet behärskar sortering av fonem inom ett ord (t.ex. "tre" → /t/ + /r/ + /e/). Gromkos studie handlade om fonetisk medvetenhet i barnens första språk men en studie med liknande resultat utfördes av Moreno et al. (2006, i Moreno 2009), och denna gång handlade undersökningen om främmandespråksinläring. Milovanov m.fl. (2009) undersökte lågstadieelevernas främmandespråksinläring och upptäckte att de elever som hade en musikalisk bakgrund fick bättre resultat i både musikaliska och språkliga tester, medan eleverna utan avsevärd musikalisk bakgrund fick sämre resultat i båda testerna.

An och Tuan (2010) samt Trollinger (2010) hade samlat in flera studier som visar musikens positiva effekt när det gäller språkinläring. Inlärningsområden som kommer fram är bland annat förståelse, tal, grammatik och strukturer, uttal och lyssnande. Studier som här presenterats visar alltså alla på musiks positiva inverkan på språkinläring. Härnäst behandlar jag hur musikanvändning i klassrummet kan påverka språkinläringen i en viss grupp.

4.3 Musik och motivation i språkklassrummet

Motivation är viktig när det gäller inläring och tillägnande i skolkontexten (se t.ex. Byman 2002; Gass 1997). Detta överensstämmer med Krashens (1982) hypotes om affektiva filtret, som innebär att negativa attityder och känslor kan försvåra eller till och med förhindra inlärningsprocessen. Negativa känslor kan uppstå vid brist på motivation eller vid lågt självförtroende.

Dörnyei (1998) konstaterar att motivation har betydelse för människans sätt att använda sin tid. Ju större motivation man har desto mer man ger sin tid och energi till det. Musikens roll i ungdomars liv verkar vara väldigt central: till exempel i Helsingfors lyssnar 70,6 % av ungdomarna på musik varje dag (Keskinen 2011; se vidare Tabell 1 nedan). Enligt min åsikt är musikens höga status i ungdomskulturen värd att beakta i undervisningen. Denna åsikt delar också Schoepp (2001) som menar att användning av låtar kan minska det affektiva filtrets effekt (jfr avsnitt 3.2) och skapa positiva känslor i språkinläringssituationer. För detta talar också Lappis studie (2009) som visar att eleverna i hennes målgrupp förhöll sig positivt till bruket av musik i språklektionerna. Som Cakir (1999) konstaterar, kan musik vara ”en källa av motivation, intresse och njutning” (min översättning). Musikens förmåga att väcka positiva känslor kan alltså utnyttjas i klassrummet, också med syftet att skapa en trevlig och motiverande inlärmingsmiljö (Campbell & Scott-Kassner 1995, 2-4).

Figur 1: Hur mycket lyssnar ungdomar i Helsingfors på musik? (efter Keskinen 2011)

Nivån av motivationen verkar korrelera med hur flytande elevens inlärningsprocess är. En faktor som berör motivationen är autenticiteten av det materialet som används på språklektionerna (Guariento & Morley 2001). Om eleverna kan hitta anknytningspunkter mellan det som ska läras in och den världen som de lever i kan motivationen förvaras eller ökas (Guariento & Morley 2001, 347). Trinick (2012) talar också för autenticiteten och skriver att autentiskt språk borde presenteras till eleverna i olika former. Svenskspråkiga sånger kan vara en källa för autentiskt språk, och därför kan fungera som en naturlig del av språkundervisning. Å andra sidan, språkinläringen och -tillägnet behöver inte ske bara inom skolan. Ala-Kyynys (2012) undersökning visar att eleverna själv kan uppleva att den musiken, som de lyssnar på fritiden, påverkar deras språkinläring inom flera områden, liksom hörförståelse, ordförråd och uttal. Undersökningen i fråga handlade om inlärare av engelska språket men det knappast finns en orsak varför det inte kunde gälla också inläringen av svenska språket.

4.4 Musik i språklektioner

Orlova (2003) undersökte musikbruket i den didaktiska litteraturen och upptäckte flera områden i språket som kan övas med hjälp av musik: låtarna kan utnyttjas vid inläring av uttalsdrag, m.a.o. prosodi (dvs. rytm, ton och tyngden), ordförråd, grammatik, hörförståelse och skrivande. Till denna lista kan också sättas talande, fast i detta fall fungerar sånger och deras texter huvudsakligen som stimulator till diskussion. Saricoban & Metin (2000) skriver om liknande områden: de menar att låtar hjälper till att utveckla talande, lyssnande, läsande och skrivande. Även kulturundervisning på språklektionerna får stöd av musikbruket, för musik ger en synpunkt till landets kultur. Och eftersom sångernas texter är autentiska, ökar det också motivationen (Saricoban & Metin 2000).

Lappi (2009) betraktade bland annat de erfarenheter som hennes informanter hade haft av musikanvändning vid språkundervisningen i skolan samt på fritiden, och de olika sätten hur man hade använt musik vid undervisning i engelska. Enligt hennes resultat hade man använt musik åtminstone på fyra olika sätt på språklektionerna: 1) musik användes som utfyllnad i lektionerna, 2) musik var ett hjälpmedel för att skapa en lugn atmosfär, 3) man hade analyserat eller översatt sångtexterna och 4) man hade övat hörförståelse med hjälp av varierande uppgifter som baserar sig på sångtexterna.

Informanterna i Lappis (2009) studie hade upplevt att genom musik hade de lärt sig 1) hörförståelse, 2) uttal, 3) ordförråd, 4) grammatik och 5) kultur. Enligt undersökningen minskade användningen av musik ju äldre studenterna blev. På lågstadiet var användning av musik i språklektionerna mer centralt än på högstadiet och gymnasiet. Enbart läroböckerna innehöll mer sånger och ramsor än de böckerna man använder i senare språkstudierna. En av informanterna konstaterade att hon fortfarande minns låtarna som hon har lärt sig på lågstadiet:

”...siinä kirjasarjassa oli tosi paljon kaikkia lauluja just sellasia mitä niinku muistaa vieläki ne pyörii päässä ihan siis muutamia sellaisia lauluja vaikka oikeestaan ei mitään muuta muistakaan sieltä ala-asteen englannin tunneilta

ni sit kuitenkin muistaa ne laulut...” (Lappi 2009, 60)

Salcedo (2002) undersökte låtarnas inverkan på återkallelse av texter på främmande språk. Undersökningen genomfördes i fyra studentgrupper som var nybörjare i spanska språket på högskolenivån. En sångtext presenterades till alla grupper: två av grupperna hörde texten med musik, en grupp hörde texten talad och den sista gruppen var en kontrollgrupp. När grupperna testades, fick en av grupperna, som hade hört texten med musik, lyssna på melodin samtidigt med testskrivandet. Resultaten visade att grupperna som hörde texterna med musik kom ihåg texterna bättre än grupperna som hörde texter utan musik. Melodispelandet under testen däremot verkade inte främja återkallelsen av texterna (jfr. också Legg 2009, se avsnitt 4.2).

I det följande beskrivs olika sätt hur musik kan användas vid språkundervisning på olika områden, t.ex. i uttalsundervisning. En del av dessa metoder används i mitt läromaterial men alla uppgifter baserar sig inte på dem. Vissa metoder som nämns nedanför passar nödvändigtvis inte i undervisningen för yngre elever. Målsättningen i denna avhandling är att också hitta på nya sätt att använda musik vid språkundervisning, men samtidigt grunda all planering av materialet på teoridelen. I det följande nämns dock bara få metoder som fanns i bakgrundslitteraturen.

4.5 Från teori till praktik: några förslag i den pedagogiska litteraturen

I Lappis (2009) studie hade eleverna upplevt att musiken hjälpte dem vid inläring av fem olika områden: hörförståelse, uttal, ordförråd, grammatik och kultur. Nedanför granskas dessa områden närmare och betraktas hur musik kan utnyttjas i dessa kontexter. Ytterligare diskuteras bakgrundsmusikens roll på språklektionerna.

Hörförståelse

Hörförståelseuppgifterna behöver inte innefatta bara vanliga diskussioner och monologer. Läraren kan hitta sånger som behandlar teman som är viktiga och aktuella för barn eller ungdomar och på detta sätt försöka öka motivationen att förstå vad som sägs i sången. Ett annat sätt är att lyssna på en sång och försöka hitta sådana ord som är bekanta, eller fylla i luckor med ord som fattas (se också Cullen 1999, Yoo 2002). Sångerna kan också användas som öppning till en diskussion runt ett visst ämne (Pasanen 1992).

Uttal

Enligt Iivonen & Tella (2009) brukar uttalsundervisning behandlas som en mindre viktig del i språkundervisningen. Det här är beklagansvärt eftersom muntlig kommunikation utan förståelse av små uttalsregler gör kommunikationen svårare och det kan sänka motivationen att lära sig språk. Uttalet är emellertid en central del av språkinläring och ska därför iakttas vid språkinlärningskontext.

Musikanvändning på språklektionerna kan underlätta uttalsundervisningen. För att kunna sjunga en sång på ett annat språk behöver man nödvändigtvis inte ens djupare förståelse av språket eller av det som sägs i sången. I stället kan man koncentrera på att upprepa sången efter någon annan. I klassrummet räcker det att läraren sjunger som modell och barnet upprepar. Cakir (1999) har funnit att man kan lära sig accentuering och intonation i engelskan genom sånger. Det är ytterst sannolikt att samma fungerar vid inläring av svenska språket. Undersökningarna visar att sjungandet gör öronen känsligare att identifiera små uttalsdrag i språket (t.ex. Gromko 2005; Pelkonen 2008).

Ordförråd

Låtar är ett utmärkt sätt att lära sig nya ord i ett språk för lågstadieelever. Enligt Cakir

(1999) lär man sig ordet lättare om man sjunger det, i stället för att bara säga det. Sånger kan användas på flera olika sätt. Man kan använda sångdiktering, som redan beskrevs i samband med hörförståelse, dvs. eleven skriver upp de orden hon/han hör (Cullen 1999) Sånger hjälper ordinlärning speciellt när man repeterar dem (Orlova 2003).

Grammatik

I en sång kan man många gånger hitta något grammatiskt fenomen som upprepas flera gånger i sången. Eleverna kan försöka hitta dessa fenomen i sångtexten och kanske även genom analysering upptäcka regler för fenomenet. Speciellt om sången har en melodi som fastnar i minnet, kan texten i sången återkallas lättare och utnyttjas bättre vid behov. (Pasanen 1992) Grammatikundervisning betonas inte mycket under de första åren av språkstudierna, speciellt med lågstadieelever: i läroplansgrunderna krävs bara undervisningen av ”den del av grammatiken som är väsentlig för kommunikation” (GLGU 2004, 129). Därför ska jag inte betrakta grammatikundervisning närmare i denna uppsats.

Kultur

Kulturen är ett område som nämns i läroplanen. I språkstudier ska man ”lära sig att känna finlandssvenska, svenska och övriga nordiska livsformer.”. (GLGU 2004, 128) Musik kan ofta erbjuda en väldigt bred synpunkt till kulturen. På samma sätt som språk, förmedlar musik visst arv och vissa värden samt livsuppfattning som är traditionella i den kulturen (Campbell & Scott-Kassner 1995). Därför kan musik anses som en viktig del av språkundervisning vad gäller kulturuppfattning. Genom olika låtar och deras lyrik kan man kanske lära sig förstå mer om den kulturen som låten kommer ifrån.

Den språkliga variationen är ett väsentligt ämnesområde i svenska studier. Åtminstone senare i studier (på högstadiet) borde eleverna ha någon sorts uppfattning om skillnaderna mellan Finlands och Sveriges språkvarianter (GLGU 2004, 130). Dessa varianter kan studeras med hjälp av låtar som sjungs av representanter av olika

dialektgrupper.

Bakgrundsmusik

Bakgrundsmusikens positiva inverkan baserar sig på neurologin. När musiken är på bakgrunden, aktiveras sådana områden i hjärnan (alltså i den höga hemisfären) som annars inte skulle aktiveras vid språkinläring (Tokuhama-Espinosa 2003). En undervisningsmetod som bygger på musikens stödande inverkan är suggestopedi. Lozanov, som lanserade denna metod i slutet av 1970-talet, upptäckte att spelandet av klassisk musik agerar som lugnande faktor till språkinlärare, och avkoppling medverkar i hjärnan på det sättet att inläraren är mer receptiv (Salcedo 2002).

Ifall läraren bestämmer att pröva användning av bakgrundsmusik i språklektionerna, måste hon eller han komma ihåg att det som har en positiv inverkan på en elev kan störa någon annan (de Groot & van Hell 2005, 21). Bakgrundsmusik kan provas i klassrummet och anordna förfrågan efteråt och fråga elevernas erfarenheter av dess bruk.

5 KOOPERATIV INLÄRNING OCH SPRÅKINLÄRNING

5.1 Vad betyder kooperativ inläring?

Innan vi går vidare till definitionen av begreppet *kooperativ inläring* är det anmärkningsvärt att märka att termen inte alls har en entydig betydelse i pedagogisk litteratur. Flera pedagoger har definierat termen (se t.ex. Kagan 1992:2002; Gillies 2007), och man kan i själva verket förmodligen hitta så många tolkningar till termen som det finns tolkare. I detta kapitel ska jag presentera Kagans (1992;2002) modell för kooperativ inläring, för jag tror att den ger en ganska omfattande uppfattning om kooperativt arbetssätt när man vill studera termens strängare definition. Jag jämför denna modell med Hill och Flynns (2006) tankar om grupparbete. Jag har valt dessa definitioner eftersom jag är övertygad att de är viktiga för förståelsen av termerna *kooperation* och *grupparbete* och deras mångformighet. Orsaken varför jag har valt att använda termen 'kooperation' i stället av 'samarbete' i denna avhandling är att uppgifterna i mitt läromedel syftar på att förverkliga, delvis eller helt, de fyra punkterna som Kagan (1992:2002) presenterar i sin kooperativ modell (se nedanför).

Kooperativ inläring syftar till ett grupparbetssätt som definieras lite noggrannare än normalt grupparbete. Kagan (1992:2002) introducerar en kooperativ modell som baserar sig på fyra termer som enligt deras åsikt gör kooperativt arbete effektivare (mina översättningar):

1) **Simultan interaktion** (*Simultaneous interaction*): Tanken är att så många elever som möjligt ska ha möjligheten att tala samtidigt. Ju mindre grupper man formar desto mer tid får en individ att öva sitt muntligt språk.

2) **Jämlikt deltagande** (*Equal participation*): Aktiviteter i klassrummet ska handledas så att varje elev i gruppen måste delta arbetandet och det inte finns några

”fripassagerare”.

3) **Individuellt ansvar** (*Individual accountability*): Varje individ är ansvarig för sin egen inläring och har sitt eget ansvarsområde i grupparbetet. Detta kan betyda till exempel att eleven har tagit reda på någonting som de andra i gruppen inte vet någonting om, och denna elev har ansvaret att undervisa det hon/han har lärt sig till de andra. Detta ansvar motiverar eleven att studera sitt ämnesområde noggrant eftersom det inte längre bara är elevens egen inläring han/hon tar hand om utan också de andra gruppmedlemmarnas inläring.

4) **Positivt beroendeförhållande** (*Positive interdependence*): Alla medlemmarna i gruppen är beroende av varandra: om någon klarar sig bra, påverkar det också andra gruppmedlemmarnas framgång. Därför blir eleverna mer ivriga att hjälpa varandra.

När man betraktar dessa fyra punkter verkar denna modell ha sina positiva sidor. Om alla fyra punkter förverkligas, som ursprungligen är meningen i denna modell, aktiverar arbetssättet eleverna sannolikt mycket mer än vanligt grupparbete, utan sådana här regler, gör. Å andra sidan, verkar denna modell baseras på yttre motivation. Med yttre motivation betyder man att eleven strävar efter bättre resultat bara för att klara sig bra i ett prov, varemot/medan inre motivation betyder att eleven själv är intresserad eller nyfiken att veta mer om ämnet, fast inläring inte renderar någon belöning till henne/honom (Byman 2002). Yttre motivation är inte nödvändigtvis en dålig sak: som Byman (2002) konstaterar, är yttre motivation också nödvändigt i undervisningen eftersom ingen blir intresserad av allt man måste studera i skolan, men samtidigt verkar det vara mer idealt att uppnå inre motivation. I ljuset av Krashens hypotes om affektiva filtret (se kapitel 3.2) känns sådant tankesätt väldigt naturligt: om inläraren är själv intresserad om ämnet och äger inre motivation mot ämnet, underlättar det inläringen (Byman 2002, 30).

Låt oss hålla i minnet Kagans modell och jämföra den med några punkter som har skrivits om vanligt grupparbete. Hill & Flynn (2006, 56) skriver att elevens

språkinlärningsprocess får nytta av grupparbete bland annat på följande sätt:

- 1) Grupparbete möjliggör upprepning, vilket är centralt i språkinläring.
- 2) I grupparbete behöver man funktionella ord och ganska vardagligt, kontext-relevant språk för att kunna upparbeta uppgiften. Enligt Hill och Flynn gör användning av sådant språk talet mer flytande.
- 3) När det gäller språklig feedback, är gruppsituationen ett naturligt sammanhang för det. Respons ges av gruppmedlemmar under kommunikationen på ett naturligt sätt. Samtidigt finns det mycket flera tillfällen för korrektionen än i lärarstyrd inlärningsmönster.
- 4) Enligt Hill & Flynn kan smågruppsarbete förminska ångest som anknyter sig till talande. Orsaken är att smågrupper är, enligt deras påstående, uppmuntrande och alla medlemmar i gruppen är beroende av varandra.

Den första punkten betonar vikten av upprepning. Kagan (1995, refererad i Hill & Flynn, 2006, 56) påstår att man inte nödvändigtvis tillägnar sig ett ord om man inte får input från flera olika håll. Enströms konstaterar (2004, 185) att ordets frekvens, dvs. hur ofta ordet förekommer i texten eller i talet, påverkar ordinläring i hög grad: ju flera gånger man hör eller använder ordet i någon kontext, desto bättre lär man sig ordet. Den fjärde punkten konstaterar att bra gruppandan ger eleverna mod att tala språket. Det är dock inte självklart att grupperna fungerar väl och att eleverna känner sig trygga i gruppen. Därför anser jag att gruppering spelar en viktig roll i början av det nya skolåret eller i början av kursen. Saloviita (2006) delar min åsikt om grupperingens vikt. Även om jag inte ska presentera alla element som påverkar gruppandan i klassrummet vill jag konstatera att kooperativt arbete har bevisats påverka klassrumsarbetet och förhållandena mellan eleverna på ett positivt sätt (se t.ex. Saloviita 2006) eleverna. Samma verkar stämma med musik.

Både Kagans modell och Hill & Flynns tankar om grupparbete erbjuder viktiga synpunkter till samarbetet mellan eleverna i klassrummet. Viktigt är alltså att alla eleverna är med och har sina egna uppgifter och roller i gruppen. Språkundervisning får nytta av grupparbete eftersom man får mer tid att öva muntligt språk, och upprepning, vilket är nödvändigt för ordinlärning, sker i direkt kommunikation. Sammanfattningsvis, är kooperativ inlärning bara en av flera inriktningar som betonar samspelet vid inlärningsprocessen: i pedagogisk litteratur användas bland annat sådana termer som kollaborativ inlärning, kollaboration och samarbete (Arvaja 2005, 15-16). Speciellt termer kooperativ inlärning och kollaboration överlappar i flera kontexter (Arvaja 2005, 15).

Den här undersökningen koncentrerar sig inte på en viss modell utan betraktar kooperativ inlärning från ett mer omfattande perspektiv. Snarare ska jag använda *kooperation* som ett paraplybegrepp till *allt samarbete som sker i klassrummet*. På det här sättet kan flera uppgiftstyper förekomma och utnyttjas i läromaterialet. Samtidigt vill jag betrakta grupparbetsfenomenet utan några särskilda begränsningar och överväga dess nytta i klassrumsarbete på en allmän nivå. Vidare tror jag att meningsfullt klassrumsarbete innehåller mångsidiga arbetsätt, och inte bara en strikt tillämpning av *kooperation*.

5.2 Kooperativ inlärning vid språkundervisning

Språkstudiernas karaktär enligt läroplanen är till största delen kommunikationsinriktad. Det här faktumet borde tas hänsyn till i planeringen av undervisning och i skapandet av läromedlen. Enligt min åsikt har svenska läroboksförfattare i Finland berömvärt beaktat det. Stora undervisningsgrupper har ändå sin inverkan i språkundervisning och dess effektivitet. Undervisningstimmarerna är få och möjligheterna för muntliga språkövningar av den anledningen knappa, speciellt om man talar om lärarstyrd språkundervisning. Den kooperativa metoden erbjuder emellertid lösning till detta problem. Flera elever i klassrummet kan tala samtidigt och därmed får eleverna flera möjligheter att öva muntligt språk. (Hill & Flynn, 2006; Saloviita 2006)

Språkundervisning i skolan syftar på att främja kommunikationsfärdigheter: eleven lär sig att prata, skriva, lyssna och läsa på ett nytt språk. På lågstadienivån är muntlig språkfärdighet väldigt central (GLGU 2004). Inläring av muntligt språk omfattar inte bara utvecklingen av det aktiva språkförrådet. Uttalet är jämväl centralt: det finns flera fall där uttalsfel kan/må störa förståelsen i svenskan (t.ex. sv. kör [kœ:r] = fi. kuoro >< sv. kör [jœ:r] = fi. ajaa, pres.). Också intonation spelar en viktig roll: betoning på fel plats kan skapa missförstånd. Vid kooperativa uppgifter får man använda språket, och i dialogen får man direkt respons om hon eller han har blivit förstådd eller inte. Samtidigt plockar eleven eventuellt till och med mönstren ifrån någons tal, medvetet eller omedvetet, och börjar kanske använda samma ord och fraser i samtalet (imitation, mer i Ervin-Tripp 1991), eller utvecklar sitt uttal enligt det hon/han hör. Andra elever kan också ge direkt, verbal respons till talaren, och det kanske inte upplevs lika förtretlig som om läraren skulle ge samma respons (Kagan 1995, ref. i Hill & Flynn).

Kooperativa arbetssätt erbjuder möjligheter att öva talande och samarbetskunskaper. Till denna metod räknas till exempel rollspel och drama, som stödjas av flera pedagoger vid språkundervisningsområdet (t.ex. Pasanen 1992) Rollspel möjliggör inte bara inläring av muntligt språk, utan det sätter barnen i en lekfull atmosfär som samtidigt fungerar som en stimulation av den riktiga världen (Pasanen 1992). Jag skriver mer om rollspel och drama i avsnitt 5.4.

5.3 Lågstadieelever, inlärningsmiljö och kooperativt arbetssätt

Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen (2004) definierar egenskaper för en trygg pedagogisk miljö. Lär miljön innefattar inte bara den fysiska miljön utan också den psykiska och den sociala miljön, som påverkar lärmiljöns kvalitet. Utvecklandet av den sociala miljön stödjas och uppmuntras i läroplanen:

”Lärmiljön skall också stödja en växelverkan såväl mellan läraren och eleven som mellan eleverna. Den skall främja dialog och leda eleverna att

arbeta som medlemmar i en grupp. Målet är en atmosfär som är öppen, uppmuntrande, lugn och positiv. Ansvaret för att upprätthålla en sådan atmosfär ligger såväl på läraren som på eleven.” (GLGU 2004, 17)

Stämningen i klassrummet är ingen oväsentlig sak. Bra gruppering och samhörighetskänsla kan påverka individens inlärningsprocess positivt medan utfrysning och mobbning skadar barnets självkänsla, skapar känslan av otillräcklighet och fördröjer, till och med förhindrar, inläringen. (Schmuck & Schmuck 2001). Ett kooperativt arbetssätt är ingen total garanti för skapande av en trygg och fungerande inlärningsatmosfär men det kan möjligen hjälpa att utveckla och bevara den. Samtidigt utvecklas också elevernas sociala färdigheter och relationerna mellan eleverna förbättras (Saloviita 2006).

Huttunen (2000, 88-89) nämner två olika inlärningsomgivningar: en där språk betonas och en annan där vikten läggs ner på betydelsen. I den första omgivningen koncentrerar man sig främst på språket, dvs. redskap för kommunikation, och ökar den språkliga kompetensen, medan man i den andra syftar på att hitta sätt att uttrycka sina tankar och känslor på ett nytt språk, så att det passar den språkliga kontexten. I den senare omgivningen, som kallas en betydelseinriktad inlärningsmiljö, förverkligas bättre mina egna pedagogiska synpunkter, jag tror dock ändå att båda behövs med i undervisningen. Eurooppalainen viitekehys (2003) uppmanar lärarna att värdera balansen mellan dessa två inlärningsområden.

Skolklasserna är heterogena och består av ett tjugotal inlärare. Gruppstorlekar kan förstås variera.: t.ex. A1-svenskagrupper är sannolikt ganska små eftersom det inte finns så många som studerar svenska som A-språk (se kapitel 1). I varje fall består grupper av olika inlärare som alla har sina egna starka och svaga sidor i språkinläring. Det är sannolikt att en eller flera elever har även inläringssvårigheter. Speciellt om det finns flera sådana elever i klassrummet kan det bli svårt för läraren att personligen stöda alla dessa inlärare. Också i detta fall kan läraren söka hjälp ifrån det kooperativa arbetssättet (se vidare Murto, Naukkarinen & Saloviita 2001). För det första, baserar kooperativa arbetets pedagogik på gemensamt ansvar och stödjande av andra. Om det finns någon

som har svårigheter med det som undervisas, ska de andra i gruppen försöka förklara det åt honom/henne (se avsnitt 5.1). Å andra sidan, om det finns någon som redan behärskar det som ska läras in, kan hon/han agera som expert och härigenom underlätta lärarens arbetsbörda.

Det är inte bara den sociala miljön som påverkar atmosfären på språklektionerna. Redan ordningen av pulpeter och bänkar i klassrummet förmedlar barnen ett visst budskap: pulpeter i raka rader meddelar snarare en uppfattning av en trång planmässighet än kreativ och uppmanande miljö (Johansson & Pramling Samuelsson, 2009). Griva & Semoglous (2012) undersökning visar att rollspel och fysiska aktiviteter kan ha ett positivt inflytande på språkinläring. Denna undersökning är knappast enastående och ger därmed anledning till omvärdering av effektiviteten av ständigt agerande i en traditionell klassrumsordning.

Slutligen, finns det alltid ett område som borde läggas märke till när det gäller barn. Lek och spel hör till barnens vardag. När barnet börjar skolan, sker det ofta en avsevärd förändring i de inlärningsvanorna som är bekanta för barnet sedan dagvården och förskolan. I förskolan brukar undervisning ske mer barn-centrerat än i skolan. Med detta menar jag att inläring sker inte bara genom lärarstyrd undervisning i förskolan utan också genom att barnen lär sig av varandra. (Scales m. fl. 1991) Det är alltså just samspelet eller samarbetet som är kännetecknande för lek, och dessa områden utvecklas när barnet leker (Knutsson Olofsson 2009). Frågan är, varför vill man förorsaka en så tvär och stor förändring i skolundervisningen? Kanske beror det på besväret som en utmanande ändring av undervisningsvanor skulle förorsaka. Var skälet vilket som helst, är det emellertid nyttigt att överväga olika undervisningssätt och deras positiva och negativa inflytande på inläring.

5.4 Språkinläring som upplevelse

Kohonen (2001, 22-23) definierar upplevelsebaserad inläring (eng. *experiential learning*) så att det omfattar aktiviteter där deltagarna kan lära sig av varandra. Sådana

situationer kan vara t.ex. diskussion i kooperativa grupper, drama och spel. Kärnpunkten i allt är att formell inläring har förknippats med informell inläring och praktiskt arbete (Kohonen 2001, 22). Inläring som baseras på upplevelser framhäver vikten av inlärarens deltagande vid inlärningsprocessen. Språkinläring betyder inte längre bara memorering av språkliga former utan inlärarens egna erfarenheter och verksamhet är en viktig del av inlärningsprocessen. Man skulle kunna beskriva upplevelseinläring på ett väldigt praktiskt sätt: man lär sig genom att göra saker själv.

Vuorinen (2005) konstaterar att inläring genom görande (eng. *learning by doing*) är ett mycket traditionellt sätt att lära sig nya kunskaper. Learning by doing är i princip detsamma som barnet gör när hon växer upp, dvs. hon tar föredöme efter människor runtom sig och tillägnar sig deras tillvägagångssätt i sitt eget uppträdande. Detta kallas modellinläring. Learning by doing i klassrumskontext betonas av konkretion. Vuorinen (2005) skriver att konkretionen vid inläring kan göra inläring effektivare medan brist av aktiviteter kan förorsaka ordningsproblem i klassrummet. Lektionen med aktiviteter ger inlärarens en chans att avreagera sin extra energi mot något annat än störande av arbetsfred, och samtidigt förbättrar och lär sig eleven sociala färdigheter. Ytterligare påverkar aktiviteter, såvitt de är sociala, den generella stämningen vid inlärningsmiljön på ett positivt sätt: den kan befördra känslan av trygghet i klassrummet genom gruppering.

Vuorinen (2005) talar också för spel och lek i klassrummet. Han nämner flera positiva inverkan av bruket av lek i klassrummet, såsom lekens positiva inverkan i den sociala miljön, möjligheten att ge utlopp för sin extra energi genom lek i stället av att störa klassrumsarbetet (mer i Vuorinen 2005, 181-184). Lek fungerar också som ett övningsfält till det som barnet ska möta senare när de växer upp (Welén 2009, 36). Lekens betydelse framhävs också av Gärdenfors (2009, 52) som påpekar att barnets sociala färdigheter utvecklas genom lek.

Ett område som jag ytterligare skulle vilja ta upp är bruket av rollspel och drama i språkklassrummet. Pasanen (1992) konstaterar att om språkundervisning syftar på att

koncentrera på kommunikationsfärdigheter, är rollspel en essentiell del av undervisningen. Rollspel skapar en inlärningsmiljö som skiljer sig från den vanliga klassrumsmiljö, vilket därmed möjliggör stimuleringen av situationer som skulle kunna ske i ”den riktiga världen”. Samtidigt ger rollen en trygg möjlighet till barnet att söka sin egen personlighet genom att återspegla sitt agerande mot de andra. (Pasanen 1992, 36-37) Rollspel fungerar också som spegel till en annan kultur: man lär sig om traditioner och seder som är kännetecknande till en viss kultur och kanske jämför dessa vanor med sin egen kultur (Pasanen 1992, 43).

6 MATERIAL OCH METOD

I detta kapitel ska jag presentera syftet för denna avhandling och metoder som jag har använt för att skapa läromedlet. Jag berättar om läromaterialet, introducerar dess innehåll och målsättningar bakom uppgifterna och utreder de skälen som ledde till valet av den utvalda målgruppen som jag har planerat materialet till. Jag berättar om hur jag började skapa läromedlet och här presenteras också den bokserien som har utnyttjats i läromaterialets musikaliska sida, alltså *Da Capo*. Jag har kort analyserat alla tre delar i serien med speciell uppmärksamhet på ämnesinnehållet. Detta har gjort med tanke på hur innehållet i serien kan stödja språkinläring och -undervisning.

6.1 Syfte och utgångspunkter

Mitt syfte var att skapa ett läromedel som man kan använda i svenskundervisning på lågstadiet. Materialet fungerar som extramaterial, alltså man använder den vid sidan av vanliga läroböcker. Jag ville fundera över hur man kan utnyttja musik och Kooperation i språkinläring. Därför baserar läromedlet sig på kooperativa och musikaliska metoder och syftar på att erbjuda naturliga sätt för lågstadieelever att lära sig svenska. Fast huvudvikten ligger på språkinläring, har musikaliska målsättningar också inkluderats i en del av uppgifterna. Materialet har skapats av dessa utgångspunkter som jag har som både svensk- och musklärare, och därför kan bruket av materialet bli svårt t.ex. för svensklärare som inte har musikaliska färdigheter. I dessa fall rekommenderar jag samarbetet mellan svenskläraren och muskläraren. Å andra sidan kan svenskläraren stödja muskläraren om hon/han vill utnyttja materialet i sina musiklektioner.

Undervisnings- och kulturministeriets referensgrupp (2012) som bildades för att utveckla svenskaspråksundervisning i Finland, anser att nuvarande verksamhetsmodell i undervisning av svenska inte fungerar: språkundervisning börjas i en svår ålder och den förmodas påverka inlärningsresultat. På grund av detta föreslog referensgruppen att

språkundervisningens inledningstidpunkten skulle ändras och detta resulterade i ett riksdagsbeslut att från och med 2016 svenska börjas redan på sjätte klass, alltså ett år tidigare än förut (Undervisnings- och kulturministeriet 2012). Projektet ”Svenska i toppen” vid Helsingfors universitet (2010) motiverar inledning av svenskaundervisningen på lågstadiet genom att det skulle förbättra språkkunskaper. Liknande diskussion har förts ganska vitt och brett. Dessa argument var ett skäl varför jag valde att skapa läromaterialet till femte klass, alltså till A-svenskaundervisning, men speciellt nu när beslutet om B1-svenskans tidigare inledning har fattats, anser jag att materialet kan utnyttjas också med årskurs sex, och möjligtvis ännu mer omfattande. En annan orsak varför jag valde just denna åldersgrupp var att under min lärarpraktik fick jag inte möjligheten att undervisa så mycket på lågstadienivån och anser därför att det är nyttigt att sätta mig in i språkundervisning och dess möjligheter när det gäller just yngre elever.

6.2 Uppläggnig av undervisningspaketet

Läromaterialet som jag skapade består av åtta kapitel som bygger på ämnesområden som finns i läroböcker för svenska på lågstadienivå. Speciellt läroboken '*Färdiga, gå!*' och läroboksserien '*Da Capo*' har fungerat som bakgrundsmaterial och inspiratör när det gäller valet av ämnesområden. Naturligtvis har läroplansgrunderna också påverkat innehållet. Eftersom det emellertid finns en musikalisk betoning i mitt läromaterial, har jag utvidgat innehållet att behandla t.ex. instrumentordförrådet närmare än man vanligtvis skulle behandla i läroböckerna på denna nivå. Eftersom jag själv studerar för att bli lärare i både svenska och musik, har jag också velat inkludera uppgifter som ökar färdigheter inte bara i svenska utan också musik. Användningen av materialet kräver åtminstone baskunskaper om musik och färdigheter att kunna spela olika instrument (t.ex. gitarr och piano) för att kunna utnyttjas på det sättet jag har planerat det att fungera. Samarbetet mellan musklärare och svensklärare är också en möjlighet om man känner sig osäker.

Jag ville framhäva muntlig språkfärdighet i undervisningspaketet och därför inkluderade

jag också kooperativt arbete som ett annat centralt tema. Valet berodde på några faktorer. I min kandidatavhandling (Erkama 2010) började jag studera kooperativt arbete, men nu ville jag betrakta ämnet av ett bredare perspektiv. En annan orsak var att under lärarpraktiken upplevde jag samarbetet som ett meningsfullt och motiverande sätt för eleverna att lära sig språket. Därutöver finns det flera inlärningsteorier och undersökningar om språkundervisning som talar för Kooperationen i klassrummet, av vilka några har presenterats i denna avhandling.

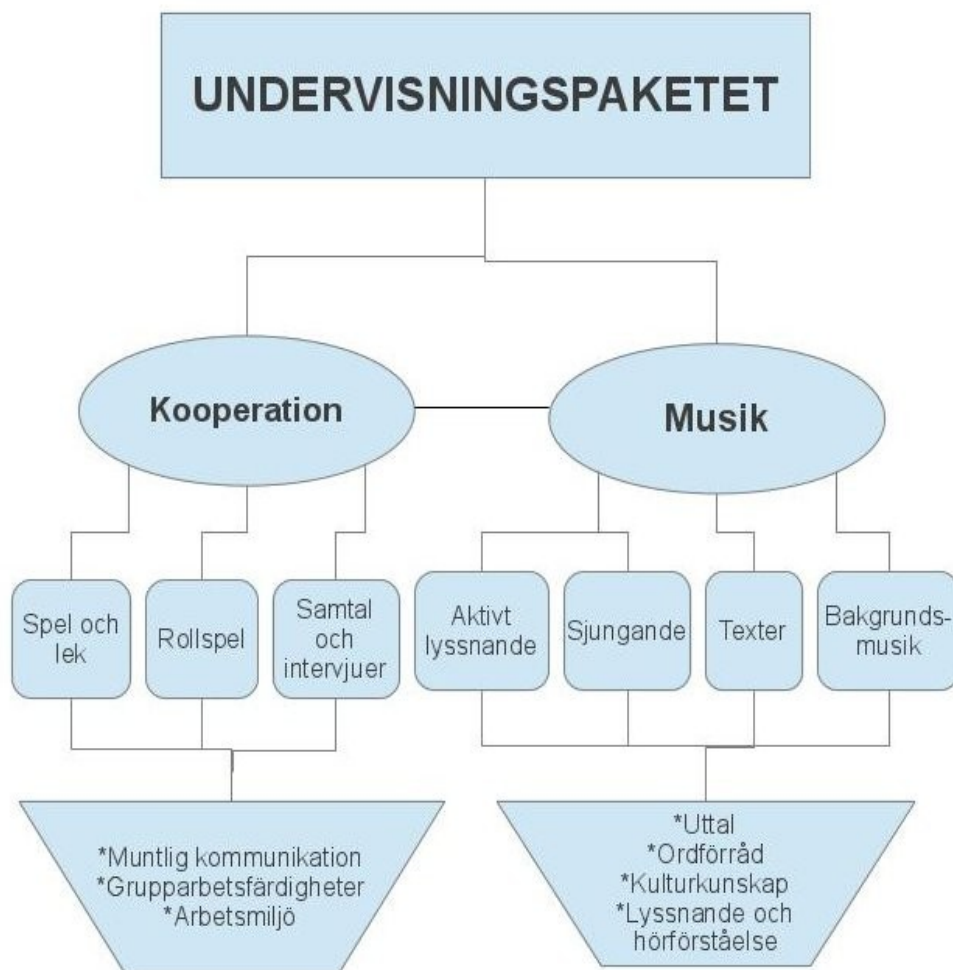
Ordförråd har getts en central plats i detta undervisningspaket, medan grammatik endast indirekt behandlas. Detta var ett medvetet val som grundar sig i hög grad på läroplansgrunderna där man konstaterar att svenskundervisning på lågstadiet inte ännu ska koncentrera sig mycket på grammatikundervisning (GLGU 2004; se kapitel 2). Det finns också flera källor som motiverar ordförrådets avgörande roll vid språkinläring (se t.ex. Enström 2004; Europeiska referensramen 2003, 207). Ordinläringen står i centrumet när man börjar lära sig ett nytt språk eftersom man behöver ett ganska omfattande ordförråd att kunna förstå och kommunicera på ett främmande språk (Cook 2001, 58; Enström 2004). Den europeiska referensramen (2003, 207) konstaterar att ordförrådet är en av de mest centrala faktorer när det gäller språkinläring. Enström (2004) delar denna åsikt och konstaterar att det är oftast just bristfälligt ordförråd som försvårar kommunikationen, när det gäller talare av främmande språk (Enström 2004, 171). Av denna anledning och speciellt därför att mitt läromedel är syftad till ingående språkinlärare, vill jag betona just ordinläring.

Den musikaliska sidan i undervisningsmaterialet började byggas på innehållet i Da Capo -böckerna. Tanken var att kunna hitta sånger som man kunde sjunga på svensk- (eller musik-) lektionerna och som skulle stödja språkinläring vitt, t.ex. med anknytning till uttal, ordförråd och hörförståelse. Jag ville också lyfta fram nordisk musikkultur och valde att ha en uppgift om nordiska nationalsånger. En del av uppgifterna i den musikaliska sidan hade ingen anknytning till Da Capo. Jag tonsatte några sånger för bruksmusik samt inkluderade uppgifter där man blir mer bekant med sånger för svenskspråkiga barnserier- och filmer. Jag fick också några idéer på nätet (t.ex. Ingelas lekstuga och svenska.nu: se läromaterialet).

Låtar har olika funktioner i olika uppgifter, nämligen 1) innehållsfunktion, 2) kulturell funktion, 3) uttalsfunktion 4) hörförståelsefunktion respektive 5) bakgrundsmusik:

- 1) Låten rör sådant ämnesområde som är under behandling eller innehåller viktigt ordförråd. Speciellt upprepning och därigenom förstärkningen av ordförrådet har uppfattats väldigt centralt.
- 2) Låten tas fram för att öka elevens kulturella kunskap (t.ex. nationalsånger och traditionella sånger för olika fester).
- 3) Sjungandet och närmare undersökning av låten fungerar som uttalsövning, som i bästa fall hjälper eleven också att komma ihåg de behandlade uttalsmönstren senare.
- 4) Eleven övar lyssnandet och försöker att koncentrera på det hon/han redan kan, och drar slutsatser av resten.
- 5) Bakgrundsmusik ska fungera som avslappnande faktor på lektionerna.

Undervisningspaketets arbetssätt kan sammanfattas med följande figur (figur 2). Varje uppgift i materialet berör på något sätt ett eller flera av dess områden. Både kooperativt och musikaliskt arbetssätt förekommer inte nödvändigtvis i en uppgift: till största delen fördelar sig dessa två ”metoder” i olika uppgifter men det finns också vissa uppgifter där båda betoningar finns med. I samband med de uppgifter där musik betonas kan man se en bild av en not (♪) medan de övriga uppgifterna (utan not-markering) främst baserar sig på samarbete eller spel, dvs. kooperativa uppgifter. Symbolen '☺' däremot antyder att Da Capo -böckerna är med i uppgiften på något sätt.

Figur2: Undervisningsmaterialet i ett nötskal

6.3 Forskningsmaterial: Da Capo -serien

Valet av sångerna i mitt undervisningspaket betonar sig i hög grad på innehållet av läroboksserien Da Capo. Da Capo -serien är en läroboksserie som är riktad till svenskspråkiga grundskoleelevers musikundervisning i Finland. Böckerna är alltså läroböcker i musik. Serien har tre delar: musik för årskurserna 0-2, 3-4 och musik från årskurs 5. Jag har utnyttjat alla dessa böcker i mitt läromedel och läraren behöver dem för att använda mitt material. Enbart böckerna räcker inte utan läraren måste också ha

grundfärdigheter i musik för att kunna undervisa kroppsrytmer, ackord med gitarren och för att kunna ackompanjera sjungandet. I de följande avsnitten behandlas varje bok skilt: tyngdpunkten läggs på böckernas sakinhåll, med tanken på hur dessa innehållsområden passar i sakinhållet nämnt i läroplansgrunderna för svenskundervisning på lågstadiet och hur de på så sätt har utnyttjats i läromaterialet och hur det kan utnyttjas i undervisningen i allmänhet.

6.3.1 Da Capo - musik för åk 0-2

Boken delas in i tio olika områden som behandlar områden som är centrala för denna utvecklingsfas i barnets liv. Läroboken stödjer barnets läroprocesser t.ex. i sådana områden som hälsning, klockslagen, veckodagar, månader och årstider, alfabet, festtiderna, världsdelar osv. Det finns också några sånger från barnserier liksom Mumin. Likadana och delvis samma områden behandlas också i läroböcker för språkinläring.

Fast boken är inriktad för yngre elever än femteklassare, kan man lätt dra nytta av denna bok för dess ämnesområdets skull: dessa områden är ju precis likadana som behandlas i svenska läroböckerna i början av språkstudierna. I undervisningspaketet syns det i teman som finns med. Texterna är ytterligare autentiska. Med autenticiteten menar jag här att texterna inte består av små enskilda övningar i en lärobok utan är sånger som man kan sjunga och till och med uppföra om man vill. Man har också lyckats förena till exempel musikens historia till en gammal svenska ramsa (se Månaderna, 0-2 s. 30: undervisningspaket).

6.3.2 Da Capo - musik för åk 3-4

I denna bok upprepas delvis samma områden som i den första boken, t.ex. festtider som jul och advent, luciadagen, påsk och självständighetsdagen, samt årstiderna i generellt. Andra kulturer och deras musik får mer rum i denna bok i jämförelse med den första boken. Boken behandlar speciellt de nordiska länderna och presenterar bland annat

nationalsångerna av alla fem nordiska länder: Finland, Sverige, Danmark, Norge och Island. Därtill ger boken en liten blick på samernas musik och till musik av områden som Åland, Färöarna, Grönland.

Som det sägs redan i förordet, presenterar boken nya instrument (t.ex. gitarr på s. 202-203 och elbas på s. 204-205) som inte behandlades i den första boken. Det finns också flera orkesterinstrument (dessa presenteras på sidorna 198-199). Eftersom mitt undervisningspaket delvis har en musikalisk betoning, går man igenom instrument lite närmare i detta undervisningspaket än vad man vanligtvis gör i tidiga språklektioner. Detta sker i samband med presentation av hobbyer. När Da Capo -boken speglas mot läroplansgrunderna för svenska, kan också bokens betoning på nordiska länder utnyttjas vid läromaterialet. Läroplansgrunderna för A1-svenska på lågstadiet innefattar nämligen att eleven borde ha ”baskunskaper om finlandssvenska, svenska och övriga nordiska livsformer”. (GLGR 2004, 129)

6.3.3 Da Capo - musik från åk 5

I denna bok upprepas de grundämnesområden, t.ex. festtider, som fanns redan i tidigare böcker. Världsmusik kommer mer fram i den här boken jämfört med Da Capo 3-4: här behandlas musikkulturer från varje världsdel. Fram tas också olika musikstilar: jazz, pop, rock och konstmusik. Det finns över 60 sidor med sånger av olika världsdelar, av vilka flera har översatts till svenska. En eller flera av dessa musikstilar möter kanske ungdomars intresseområden. Detta påstående baserar sig på Huuskonens (2010) undersökning, enligt vilken lyssnar ungdomar mest pop- och rock-musik. Ytterligare får man öva vissa baskomp (fin. *peruskomppi*) med trummor. I denna kontext kan man förena både språk och rytm, och om man vill, också kroppsrytm.

Da Capo fem innehåller flera sånger från olika filmer och musikaler (t.ex. Edelweiss s.50: sound of music och Ovan regnbågen/Over the rainbow: The Wizard of Oz) med svenska översättningar. Dessa sånger har jag inte utnyttjat närmare i undervisningspaketet men tror att de kunde fungera bra som avslappnande början till

lektionen. På sidorna 207-212 finns information om populärmusikens historia. Med äldre åldersgrupper kunde man kanske utnyttja den texten. I boken kan man hitta också ett uppslag med orkesterinstrument. (s.258-259).

Föregående läroboksanalys visade att samma ämnesområden som man behandlar i tidiga språkstudier, uppträder åtminstone delvis inom musickläroböcker på lågstadiet. Läroplansgrunderna har förstås en stor inverkan på vilka områden behandlas i låtarna, vilket syns väl i denna bokserie. Jag anser att Da Capo –serien erbjuder strålande material för nybörjare i svenska språket och jag har därför försökt att utnyttja det materialet som finns i böckerna så långt som det är möjligt. Tyvärr reducerade tiden möjligheterna att betjäna mig materialet till denna avhandling. Mina erfarenheter om läroböckerna uppmuntrar mig ändå att använda dem i min svenskundervisning i framtiden.

7 SAMMANFATTNING

I denna uppsats har kooperativ inlärning och musik studerats i samband med språkinlärning och språkundervisning. Anledningen till att granska dessa områden var att lägga grund till ett undervisningspaket i svenska som jag har skapat för denna magisteravhandling. Läroplanen för den grundläggande utbildningen stödjer och egentligen uppmanar läraren att använda kooperativa metoder i språkundervisning. Musikbruket lyfts inte fram till avsevärd ställning i samband med språkundervisningen i årskurs tre, men speciellt med de yngsta årskurserna i skolan uppmanas bruket av musik på språklektionerna. Vidare tas fram musikens speciella plats som ett ämne som passerar läroämnesgränserna och kan av den här anledningen bli en naturlig del i språkundervisningen. Flera undersökningar har noterat musikens positiva inverkan på språkinlärning. I Lappis (2009) studie upplevde informanterna att de lärde sig hörförståelse, kultur, uttal, grammatik och ordförråd genom musik. Gromkos (2005) studie visar att musik kan stödja muntlig språkfärdighet och förmågan att skilja olika ljud ifrån varandra. Salcedos (2002) studie visar att musik hjälper att komma ihåg texter på främmande språk.

Kooperativ inlärning och dess förekomster i praktiken (till exempel grupparbete och drama på språklektionerna) får stöd av flera olika pedagoger och lingvister (t.ex. Saloviita 2006; Hill & Flynn 2006; Pasanen 1992), och på grund av dess kommunikativa karaktär lämpar det sig väl till språkundervisning. Kooperativ undervisningsmetod ökar antalet inlärningsprocesser där eleverna får öva muntligt språk. I kooperativt arbetssätt lär elever sig också att arbeta i en grupp, vilket är en viktig färdighet i dagens arbetsliv. Ett område som jag ville framhäva i min magisteravhandling är betydelsen av spel och lekar i språkinlärning och har därför försökt att tillämpa det i läromaterialet.

Undervisningspaketets karaktär gav mig relativt mycket frihet att bestämma vad jag skulle inkludera i det. Eftersom materialet fungerar inte som sitt eget

undervisningsmaterial utan kräver någon lärobok vid dess sida, ökade den mina möjligheter att begränsa innehållet att fokusera på vissa ämnesområden. Fast det var på ett sätt en underlättande faktor, skapade det också svårigheten att prioritera vissa teman över några andra. Därutöver kändes det utmanande att skapa en enhetlig och logisk enhet och samtidigt hålla sig inom längdgränserna som har ställts för magisteravhandlingar. Sammantaget var det lärorikt att hamna i ett läge där jag var tvungen att värdesätta mina egna idéer för undervisningen. Optimalt blir det då när jag får möjligheten att testa mitt material i arbetet.

Skapandet av undervisningspaketet var en lärorik erfarenhet. Jag blev mer bekant med finska läroplanen och var tvungen att fundera hur den kunde förverkligas i praktiken. Jag tycker att jag lyckades med att utnyttja teorin i vissa delar av undervisningspaketet. Både inflöde och utflöde kommer fram i uppgifterna och områden som enligt forskning får nytta av musik blev representerade i paketet (t.ex. uttal, ordförråd, kultur, lyssnande). Musikaliska och kooperativa uppgifter fick ungefär lika stora andelar i undervisningsmaterialet, och uppgiftstyperna är mångsidiga. Det fanns dock vissa svårigheter som kan noteras i slutresultatet. Det är oftast svårt att hitta den röda tråden liksom i vanliga läroböckerna. Fast materialet är ett extramaterial, kunde något tema ha gått igenom paketet. Ämnesområdena är väldigt varierande, men det menar också det att ett visst ämnesområde kan komma fram bara en gång i hela materialet. Jag kunde förmodligen också ha lyft fram min musikalisk kompetens mer i uppgifterna. Paketet visar mer mina styrkor som språklärare än som musiklektör, fast båda finns nog med. I kooperativa uppgifterna kunde jag ha också provat mer olika slags kooperativa metoder. Drama kunde ha använts mer och det kunde ha funnits mer uppgifter som utgår från eleverna.

Den musikaliska sidan i läromedlet är på sätt och vis ganska mångsidig. Om man betraktar den ur den musikpedagogiska synpunkten kan man konstatera att det inte finns någon röd tråd i den. Å andra sidan, detta syns genom varierande sätt att lära sig om musik samtidigt när man lär sig språket. Läromedlet ökar inte bara instrumentordförrådet utan erbjuder också möjligheter att öva kroppsrytmer och sånglekar, bli mer bekant med musikterminologin, träna gitarrspelandet och skriva

sångtext. Uppgifterna som jag skapade är dock bara några exempel av hur man kunde använda musik vid språkundervisning: möjligheterna är flera. Fast det var inte så lätt att anknyta språkliga och musikaliska målsättningar i samma uppgifter, anser jag att jag lyckades ändå ganska bra i det. Jag måste visserligen medge att Da Capo -böckerna kunde ha utnyttjats mycket mer i samband med de musikaliska målsättningarna än jag gjorde. När det gäller språkinlärning, erbjuder Da Capo -serien bra material för att börja lära sig sjunga på svenska. Vidare är böckerna fullt av sånger som fungerar som exempel av svensk betoning och genom vilka kan man öva rätt uttal. I detta läromedel utnyttjade jag inte sångerna vid undervisning av svensk betoning men jag anser att inlärning av svensk betoning genom sånger kunde egentligen vara ett intressant område att undersöka.

I kapitel 4.4 tog jag fram de områdena där eleverna själv hade upplevt att ha fått hjälp ifrån musik i språkinlärning och valde att koncentrera mig på samma områden, med undantag av grammatik, i mitt undervisningspaket. När jag tänker på hur dessa områdena fördelade sig i den musikaliska sidan, märker jag att ordförrådets repetering och inlärning betonades mer i undervisningsmaterialet än de andra områdena. Uttalet togs upp i få kontexter medan kulturundervisning fick mer uppmärksamhet. Bakgrundsmusik fick väldigt lite utrymme i den slutliga versionen, men hörförståelse användes lite mer. När det gäller kooperativa sidan, fick förstärkningen av ordförrådet fortfarande första platsen. Fördelningen var väldigt likadan som på den musikaliska sidan, förutom att uttalet betonades mindre. När jag nu betraktar materialet efteråt, tror jag att uttalet kunde och borde ha lyfts fram mer, såsom hörförståelse. Kultur, däremot, var med i lämplig mån. I sin helhet lyckades läromedlet bra och uppgiftstyperna var mångsidiga.

I framtiden kunde man försöka skapa flera sådana här läromedel. Det skulle vara intressant att se t.ex. ett paket som innehåller dramaövningar, övningar för kinestetiska elever eller kanske ett undervisningspaket som utnyttjar informationsteknologi. Under praktiken upplevde jag själv att skapandet av undervisningsmaterial var det som tog mest tid när man planerade lektionerna, fast det fanns läroböcker som man kunde använda. Därför tror jag att det finns efterfrågan på olika undervisningsmaterial Som

blivande lärare vill jag uppmuntra andra studenter att sträva efter att hitta deras styrkor och utnyttja dem i deras undervisning när de börjar arbetslivet.

8 LITTERATUR

Ala-Kyyny, J. (2012). *The Role of English-Language Music in Informal Learning of English*. Magisteravhandling. Jyväskylä: Institutionen för språk, engelska språket vid Jyväskylä universitet.

Antola, H. 2004. "Kivaa ja hyödyllistä, mutta jo se riittää" – Yläasteen kielikylpyoppilaiden kokemuksia ruotsinkielisestä kielikylpyopetuksesta Helsingissä. Magisteravhandling. Helsingfors: Institutionen för lärarutbildning, Helsingfors universitet.

An, P. T. V. & Tuan, L. T. 2010. Teaching English Rhythm by Using Songs. *Studies in Literature and Language*, 1.2, 13-29.

Arvaja, M. 2005. *Collaborative knowledge construction in authentic school contexts*. Jyväskylä: University Printing House.

Bee Tin, T. 2006. Looking at teaching through multiple lenses. *ELT J*, 60 (3): 253-261.

Byman, R. 2002. Voiko motivaatiota opettaa? I: Kansanen, P. & Uusikylä, K. (red.): *Luovuutta, motivaatiota, tunteita – Opetuksen tutkimuksen uusia suuntia*. 25-41.

Cakir, A. 1999. Musical Activities for Young Learners or EFL. *The Internet TESL Journal*, Vol V, No 11, November 1999. <http://iteslj.org/> (Hämtad: 15.4.2013)

- Campbell, P. S. & Scott-Kassner, C. 1995. *Music in Childhood: from Preschool through the Elementary Grades*. New York: Schirmer Books, cop.
- Cook, V. 2001. *Second Language Learning and Language Teaching*. Third edition. Oxford: University Press.
- Cullen, B. 1999. Song Dictation. *The Internet TESL Journal*, Vol. V, No. 11, November 1999
- Dörnyei, Z. 1998. Motivation in second and foreign language learning. *Language Teaching*. Volume 31, Issue 03. July 1998. 117-135
- Dörnyei, Z. 1997. Psychological Processes in Cooperative Language Learning: Group Dynamics and Motivation. *Modern Language Journal (MLJ)*, 1997 Winter; 81 (4): 482-93.
- Edmondson, W. 2000. What we Know About Effective Language Learning, and some Implications for Language Teaching. I: Kaikkonen, P. & Kohonen, V. (toim.) *Minne menet, kielikasvatus?* Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino. 11-25.
- Ellis, R. 1994. *The Study of Second Language Acquisition*. Oxford University Press.
- Enström, I. 2004. Ordförråd och ordinläring – med särskilt fokus på avancerade inlärare. I: Hyltenstam, K. & Lindberg, I. (red.): *Svenska som andraspråk: i forskning, undervisning och samhälle*. Studentlitteratur, Lund. 171-195.

- Erkama, M. 2010. *Kooperativ inläring i arbetsböcker på högstadienivå (B1-svenska)*. Kandidatavhandling. Jyväskylä: Institutionen för språk, svenska språket vid Jyväskylä universitet.
- Ervin-Tripp, S. 1991. Play in language development. I: Scales, B. m.fl. (red.): *Play and the social context of development in early care and education*. New York, Teachers College Press. 84-97.
- Eurooppalainen viitekehys: kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteinen eurooppalainen viitekehys. 2003. Helsinki, WSOY.
- Fagerlund, T. 2012. *Learning and Using English and Swedish beyond the Classroom: activity systems of six upper secondary school students*. Magisteravhandling. Jyväskylä: Institutionen för språk, engelska språket vid Jyväskylä universitet.
- Gass, S. M. 1997. *Input, Interaction and the Second Language Learner*. Mahwah, New Jersey: Erlbaum.
- Gillies, R. M. 2007. *Cooperative Learning: Integrating Theory and Practice*. Thousand Oaks, CA : SAGE Publications
- GLGU 2004 = Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen. Utbildningsstyrelsen. <http://www02.oph.fi/svenska/ops/grundskola/LPgrundl.pdf> (Hämtad:19.2.2012)
- Griva, E. & Semoglou, K. 2012. Estimating the Effectiveness and Feasibility of a Game-based Project for Early Foreign Language Learning. *English Language*

Teaching. 5.9, Sep 2012. 33-44.

Gromko, J. E. 2005. The Effect of Music Instruction on Phonemic Awareness in Beginning Readers. *Journal of Research in Music Education*, Fall 2005, Vol. 53 Issue 3. 199-209.

de Groot, A. M. B. 2006. Effects of Stimulus Characteristics and Background Music on Foreign Language Vocabulary Learning and Forgetting. *Language Learning*, Vol. 56 Issue 3. 463-506.

de Groot, A. M. B. & van Hell, J. G. 2005. The Learning of Foreign Language Vocabulary. I: Kroll, J.F. & de Groot, A. M. B. (red.): *Handbook of Bilingualism: Psycholinguistic Approaches*. Oxford University Press, USA. 9-29.

Guariento, W., & Morley, J. 2001. Text and task authenticity in the EFL classroom. *ELT J* (2001) 55(4): 347-353.

Gärdenfors, P. 2009. Lek ur ett evolutionärt och kognitivt perspektiv. I: Jensen, M. & Harvard, Å. (red.): *Leka för att lära: utveckling, kognition och kultur*. Lund: Studentlitteratur. 43-54.

Hammarberg, B. 2004. Teoretiska ramar för andraspråksforskning. I: Hyltenstam, K. & Lindberg, I. (red.). *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Studentlitteratur AB, Lund. 25-78.

Heinonen, J-P. 2005. *Opetussuunnitelmat vai oppimateriaalit – Peruskoulun opettajien*

käsityksiä opetussuunnitelmien ja oppimateriaalien merkityksestä opetuksessa.
Doktorsavhandling, Institutionen för tillämpad pedagogik, Helsingfors universitet.

Hildén, R. 2000. Vieraan kielen puhuminen ja sen harjoittelu. I: Kaikkonen, P. & Kohonen, V. (red.): *Minne menet, kielikasvatus?* Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino. 169-180.

Hill, J. D. & Flynn, K. M. 2006. *Classroom Instructions that Works with English Language Learners.* Alexandria, Va: Association for Supervision and Curriculum Development.

Huttunen, I. 2000. Oppimisympäristöistä yleiseurooppalaisessa viitekehyksessä. I: Kaikkonen, P. & Kohonen, V. (red.): *Minne menet, kielikasvatus?* Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino. 79-93.

Huuskonen, Tommi. 2010. *12-15 –vuotiaiden musiikkia harrastavien nuorten musiikinkuuntelutottumukset – Kyselytutkimus kahdessa Helsingin musiikkiopistossa vuonna 2010.* Lärdomsprov, Metropolia, Helsingfors.

Hyltenstam, K. 2012 Föreläsning i Kulturhuset, Stockholm, 28.11.2012. Webbkillan: <http://www.andrasprak.su.se/vanliga-fragor/grundskola/vad-innebar-tvasprakighet-andraspraksinlarning-och-tvasprakig-undervisning-1.110416>
(Hämtad: 14.1. 2013)

Iivonen, A. & Tella, S. 2009. Vieraan kielen ääntämisen ja kuulemisen opetus ja harjoittelu. I: Aaltonen m.fl. (red.): *Puhuva ihminen.* Helsinki: Otavan kirjapaino. 269-281. <https://cmap.helsinki.fi/rid=1K8JK5Z4J-1S7SG8Q->

2GK/iivonentella.pdf (Hämtad: 16.6.2013).

Johansson, E. & Pramling, I. 2009. Kreativa lek- och lärandemiljöer i pedagogiska verksamhet. I: Jensen, M. & Harvard, Å. (red.): *Leka för att lära – Utveckling, kognition och kultur*. Studentlitteratur AB, Lund. 145-162.

Kagan, S. 2004. Kagan-online www.kaganonline.com (Hämtad 19.2.2012)

Kaikkonen, P. 2000. Autenttisuus ja sen merkitys kulttuurienvälisessä vieraan kielen opetuksessa. I: Kaikkonen, P. & Kohonen, V. (red.): *Minne menet, kielikasvatus?* Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino. 49-61.

Keskinen, V. 2011. *Nuoret Helsingissä 2011-tutkimus*. Helsingin kaupungin tietokeskus. http://www.hel2.fi/tietokeskus/Nuoret_Helsingissa_2011/Ajankoytto_%20ja_kulttuurin_kulutus_11012012.pdf (Hämtad: 19.2.2012)

Keski-Sikkilä, M. 2001. *Ungdomskultur i språkundervisning: en aktionsforskning om musikens möjligheter i svenskundervisning*. Magisteravhandling. Jyväskylä: Institutionen för nordiska språk, Nordisk filologi vid Jyväskylä universitet.

Kilickaya, F. 2004. Authentic Materials and Cultural Content in EFL Classrooms. *The Internet TESL Journal*, Vol. X, No. 7, July 2004.

Knutsdotter Olofsson, B. 2009. Vad lär barn när de leker? I: Jensen, M. & Harvard, Å. (red.): *Leka för att lära: Utveckling, kognition och kultur*. Lund: Studentlitteratur. 75-92.

- Kohonen, V. 2001. Towards experiential foreign language education. I: Kohonen, V., Jaatinen, R., Kaikkonen, P., Lehtovaara, J. (red.): *Experiential Learning in Foreign Language Education*. Harlow: Pearson Education. 8-60.
- Krashen, S. 1982. www.sdkrashen.com (Hämtad: 19.2.2012)
- Krashen, S. 1998. Comprehensible output? *System*, 26.2 (1998). 175-182.
- www.kunnat.net. 2012. Ruotsin- ja kaksikieliset kunnat. Taustaa 2008-2012. (Hämtad 15.5.2013).
- Lappi, M. 2009. *Musical experiences in learning English as a foreign language*. Magisteravhandling. Jyväskylä: Institutionen för språk, engelska språket vid Jyväskylä universitet.
- Legg, R. 2009. Using music to accelerate language learning: an experimental study. *Research in Education*, Nov 2009, Issue 82. 1-12.
- Long, M. H. 1981. Input, Interaction, and Second-Language Acquisition. I: Winitz, H. (red.): *Native Language and Foreign Language Acquisition*. 379. New York: The New York Academy of Sciences. 259-278.
- Long, M. H. & Porter, P. A. 1985. Group Work, Interlanguage Talk and Second Language Acquisition. *TESOL Quarterly*, Vol. 19, No. 2, June. 207-228.
- Long, M. H. & Porter, P. A. 1985. [online] (Hämtad 11.4.2010)

http://www.readingonline.org/articles/art_index.asp?HREF=jacobs/index.html

- Milovanov, R. m. fl. 2009. The Role of Musical Aptitude and Language Skills in Preattentive Duration Processing in School-aged Children. *Neurosciense Letters*. 460 (2). 161-165.
- Moreno, S. 2009. Can Music Influence Language and Cognition? *Contemporary Music Review*, 28 (3). 329-345.
- Murto, P., Naukkarinen, A., Saloviita, T. 2001. *Inklusion haaste koululle – oikeus yhdessä oppimiseen*. Jyväskylä : PS-kustannus.
- Neubauer, J. 1986. *The Emancipation of Music from Language – Departure from Mimesis in Eighteenth-Century Aesthetics*. New Haven, Conn: Yale University Press.
- Norrby, C. & Håkansson, G. 2007. *Språkinläring och språkanvändning – svenska som andraspråk i och utanför Sverige*. Lund: Studentlitteratur.
- Opetushallitus. 2007. *Erilaiset oppijat – yhteinen koulu 2004-2006*. Slutrapport. 27.6.2007
- OPH: WERA-raportointipalvelu ja Koulutuksen määrälliset indikaattorit 2010 & 2011. http://www.sukol.fi/medialle/kielivalinnat/tilastotietoa_kielivalinnoista (Hämtad: 19.2.2012 & 11.1. 2013).

Orlova, N. F. 2003. Helping Prospective EFL Teachers Learn How to Use Songs in Teaching Conversation Classes. *The Internet TESL Journal*, Vol IX No.3, March 2003. <http://iteslj.org/>

Pasanen, U-M. 1992. Roolileikkejä kielellä: kieliä draaman ja musiikin keinoin. Porvoo: WSOY.

Pelkonen, A. 2008. *Tre sångerskor som andraspråksinlärare – en fallstudie om musikalitetens inverkan på andraspråksinläring och kunskaper i främmande språk*. Magisteravhandling. Jyväskylä: Institutionen för språk, svenska språket vid Jyväskylä universitet.

Pica, T. 1994. Research on Negotiation: What Does It Reveal About Second Language Learning Conditions, Processes, and Outcomes? *Language Learning*, 44:3, September 1994. 493-527

Rauhala, R. 2010. *Musiikki luokanopettajan opinnoissa ja koulutyössä: luokanopettajien aikuiskoulutuksesta valmistuneiden käsityksiä*. Magisteravhandling. Jyväskylä: Institutionen för musik, Musikvetenskap vid Jyväskylä universitet.

Ruokolainen, E. 2012. *Finnish upper secondary school students' views of foreign languages: motivation, attitudes and beliefs*. Magisteravhandling. Jyväskylä: Institutionen för språk, engelska språket vid Jyväskylä universitet.

Salcedo, C. S. 2002. *The Effects of Songs in the Foreign Language Classroom on Text Recall and Involuntary Mental Rehearsal*. Louisiana State University. etd.lsu.edu/docs/available/etd-1111102-204823/.../Salcedo_dis.pdf (Hämtad:

19.2.2012)

Saloviita, T. 2006. *Yhteistoiminnallinen oppiminen ja osallistava kasvatust.* Jyväskylä: PS-kurstannus.

Saricoban, A. & Metin, E. 2000. Songs, Verse and Games for Teaching Grammar. *The Internet TESL Journal*, Vol. VI. No. 10, October.
<http://iteslj.org/Techniques/Saricoban-Songs.html> (Hämtad: 19.2.2013)

Scales, B. m.fl. (red.). 1991. *Play and the social context of development in early care and education.* New York, Teachers College Press.

Schmuck, R. A. & Schmuck, P. A. 2001. *Group processes in the classroom.* Boston: McGrawHill, cop.

Schoepp, K. 2001. Reasons for Using Songs in the ESL/EFL Classroom. *The Internet TESL Journal*, Vol. VII, No. 2, February 2001. <http://iteslj.org/>

Sillanpää, S. 2006. *Svensklärares arbetsmotivation.* Magisteravhandling. Jyväskylä: Institutionen för språk, svenska språket vid Jyväskylä universitet.

Slevc, L. R. & Miyake, A. 2006. Individual Differences in Second Language Proficiency: Does Musical Ability Matter? *Psychological Science* (Wiley-Blackwell) Aug2006, Vol. 17 Issue 8. 675-681.

Sloboda, J. A. 1985. *The Musical Mind – The Cognitive Psychology of Music.* Oxford :

Clarendon Press.

Språklag (423/2003)

Svenska i toppen. 2010. Helsingfors universitet. Sammanfattningen av rapporten.

Tokuhama-Espinosa, T. 2003. *The Multilingual Mind – Issues Discussed By, For and About People Living with Many Languages*. Westport, Conn. : London; Praeger.

Tornéus, M. 1991. *Löytöretki kieleen*. Helsinki: VAPK-kustannus.

Trinick, R.M. 2012. Sound and Sight: The Use of Song to Promote Language Learning. *General Music Today*, 10483713, Jan 2012, Vol. 25, Issue 2.

Trollinger, V. L. 2010. The Brain in Singing and Language. *General Music Today*, January 2010, vol.23 no. 2. 20-23.

Undervisnings- och kulturministeriet. 2012. *Hallitus päätti perusopetuksen tuntijaosta*. Pressmeddelande (28.6.2012). www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet

Undervisnings- och kulturministeriet. 2012. *Toiminnallista ruotsia – lähtökohtia ruotsin opetuksen kehittämiseksi toisena kotimaisena kielenä*. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012:9.

Van Leeuwen, T. 1999. *Speech, music, sound*. Basingstoke: Macmillan.

- Vuorinen, I. 2005. *Tuhat tapaa opettaa: menetelmäopas opettajille, kouluttajille ja ryhmän ohjaajille*. 7. painos. Vammala: Vammalan kirjapaino.
- Vygotsky, L. S. 1978. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press: Cambridge, Massachusetts.
- Welén, T. 2009. Historiska perspektiv på lek. I: Jensen, M. & Harvard, Å. (red.): *Leka för att lära: utveckling, kognition och kultur*. Lund: Studentlitteratur. 29-42.
- Wennerstrom, A. K. 2001. *The Music of Everyday Speech – Prosody and Discourse Analysis*. Oxford; New York : Oxford University Press.
- Yoo, I. W. 2002. Focused Listening with Songs. *The Internet TESL Journal*, Vol. VIII, No. 7, July 2002. <http://iteslj.org/>
- Yule, G. 1996. *The Study of language*. Second edition. Cambridge: Cambridge University Press.

Heja svenska!

**Ett läromedel med kooperativa och musikaliska
metoder för svensklärare på lågstadiet**

openclipart.org

Skapare: Mari Erkama

© Mari Erkama

Innehåll

Kapitel 1.....	6
Nya vänner och jag.....	6
Hejsan... eller var det god dag?.....	7
Svenska barnlåtar ♪.....	10
Möten på stan.....	12
En sång om nummer och vänskap ♪.....	16
Kapitel 2.....	18
Min familj och mitt hus.....	18
Rita och gissa - familj- och hemordföråd.....	19
Vårt hus -rock ♪.....	21
Färger.....	24
Färgsång ♪.....	26
Kapitel 3.....	28
Hobbyer året runt.....	28
Pantomim.....	29
Instrument ♪ ☺.....	31
Vad kan du höra? ♪.....	33
Bingo.....	34
Veckodagssång ♪ ☺.....	36
Månaderna med Beethoven (Månaderna, 0-2, 30) ♪ ☺.....	38
Hitta din plats (månader, dagar och numren).....	40
Vädervisa (3-4, 53) ♪ ☺.....	41
Kapitel 4.....	43
Min skola.....	43
Klockan ♪ ☺.....	44
Schemat i våra drömmar ♪.....	46
Skolblues ♪.....	48
Sverigefinska skolan.....	50
Kapitel 5.....	51
Mat.....	51
Fruktsallad.....	52
Godissång ♪ ☺.....	53
Skapa en meny!.....	54
På torget.....	56
Kapitel 6.....	59
Kläder, kroppsdelar och (hus)djur.....	59
Kroppsdelar (0-2, 11) ♪ ☺.....	60
Min kropp.....	64
Tre näsor tillsammans.....	65
Per Olsson hade en bonnagård ♪.....	66
Djurminnesspel.....	68
Kapitel 7.....	70
Högtider.....	70
Högtider i Sverige.....	71
Julsång ♪.....	73
Luciadagen (♪) ☺.....	75
Jultidens konsert ♪ ☺.....	76
Födelsedagssång ♪.....	78

Kapitel 8.....	79
Nordisk kultur.....	79
Fakta om svensk och finsk kultur.....	80
Finländare i Sverige ♪.....	81
Nordiska länder ♪ ☺.....	82
Frågesport.....	84
På resa med Astrid Lindgren - musik i svenska barnfilmer ♪ ☺.....	86
Jag kan! - brädspel.....	87

Till läraren!

Du håller i dina händer ett undervisningspaket som syftar på att ge idéer till svenskundervisningen på lågstadiet. Läromedlet är i första hand planerat till årskurs fem, men passar också bra till andra årskurser, t.ex. årskurs sex eller till och med högstadieundervisning. Läromedlet består av 39 olika uppgifter, av vilka 21 har musikaliska utgångspunkter. De andra baserar sig på kooperativt arbete och samspel. Tanken bakom läromedlet var att skapa ett undervisningsmaterial som skulle motivera eleverna att studera svenska, och samtidigt hitta på naturliga sätt att undervisa svenska med hjälp av musik och samarbete. Eftersom läromedlets skapare har en musikalisk bakgrund och studerar musikpedagogik, finns det också musikaliska målsättningar i samband med språkliga målsättningar. Därför måste läraren själv ha musikaliska kunskaper eller samarbeta med muskläraren. Huvudvikten ligger ändå på den språkliga sidan. Symbolen '♪' visar att uppgiften har musikaliska utgångspunkter medan uppgifterna utan symboler baserar sig på Kooperation.

En del av materialet som utnyttjas i detta undervisningspaket är från läroboksserien Da Capo som egentligen är en läroboksserie i musik utvecklad för svenskspråkiga elever i Finland. Användning av detta material kräver alltså att läraren har skaffat denna serie (alla tre delar: 0-2, 3-4, 5) till skolan. Jag har fått tillstånd från rättsinnehavarna att använda samtliga texter som finns i paketet och dessa kan således användas fritt. Ett undantag finns (Vädervisa, s.42) och texten har därför uteslutits i denna version (för full sångtext, se istället Da Capo). Antagandet är ändå att den som använder materialet har också Da Capo -böckerna i klassrummet. Uppgifterna där Da Capo -böckerna används har markerats med symbolen '☺'. En del av uppgifterna är dock sådana att Da Capo -böckerna inte behövs. Jag rekommenderar emellertid varmt att du blir bekant med denna bokserie och börjar använda det på olika sätt i dina svensklektioner. Da Capo -serien har flera starka sidor när man anknyter den till språkinläring. Ämnesområdena som är centrala i början av språkinläring, kan hittas också i Da Capo -böckerna. Samtidigt finns det mycket material när det gäller musikordförrådet. Böckerna innehåller också flera sånger som kan motivera barn att ta reda på svensk musikkultur.

Läromaterialet betonar ordförrådsinläring medan grammatik har lämnats avsiktligt bort. Detta beror delvis på läroplansgrundernas rekommendationer för språkinläringen på lågstadiet. Andra områden som läromaterialet syftar på att förstärka är kulturkunskapen, hörförståelse och uttalet. Jag hoppas att de idéerna som jag har använt i detta läromedel skulle också utnyttjas mer omfattande i språkundervisning. Framför allt tror jag att det är essentiellt att skapa undervisningen så att barnet och hennes/hans behov beaktas. Samtidigt är det viktigt att läraren själv trivs i den inlärningsmiljön hon/han har skapat. Därför vill jag uppmuntra dig att hitta ditt eget sätt undervisa och leta efter dina styrkor och intressen som kunde utnyttjas vid undervisningen, var det nu musik, idrott, drama eller någonting helt annat.

Jag önskar dig roliga stunder med dina elever!

Mari Erkama

Da Capo -böckerna:

Lindholm, M. & Sundqvist, J. 2000. *Da Capo. Musik för årskurserna 0-2*. Esbo: Schildts.

Lindholm, M. & Sundqvist, J. 2002. *Da Capo: musik för åk 3-4*. Esbo: Schildts.

Lindholm, M. & Sundqvist, J. 2002. *Da Capo. Musik från åk 5*. Esbo: Schildts.

Kapitel 1

Nya vänner och jag

Teman i detta kapitel

-hur man hälsar på någon

-svenska barnlåtar

-presentation av mig själv

-siffrorna 1-20

openclipart.org

Hejsan... eller var det god dag?

Målsättningar

-öva olika sätt att säga hej till nya människor

Förberedelser

- Skriv ut och klipp figurlapparna (se s. 8-9)

- Skaffa små säkerhetsnålar eller tänk på ett annat sätt att fästa lapparna på elevernas kläder.

Instruktioner

*Fäst en lapp med en ny identitet (t.ex. kung, gammal kvinna osv.) på varje elevs rygg. Projicera listan med alla rollerna på väggen.

*Eleverna ska gå runt i klassrummet och hälsa på varandra på svenska på det sättet de tror att den personen borde tilltalas.

*Efter att ha hälsat på någon får eleven ställa endast en fråga liksom "Är jag...din vän/Sveriges kung/osv?"

*Eleven ska hälsa på nya människor så många gånger att hon/han gissar vem hon/han är.

Man kan använda t.ex. följande fraser:

Hejsan!	Tjänare!	God kväll.
Hej på dig!	God dag.	God natt.

Herr = Herra (God dag herrn)	Ers höghet = Teidän korkeutenne
Fru= Rouva (God dag frun)	Fröken = Neiti (God dag fröken)

Figur 1/2

En gumma (Vanha nainen)	Sveriges kung (Ruotsin kuningas)
Din bästa vän (Paras ystäväsi)	En kändis (Julkkis)
Din mamma (Sinun äitisi)	Din lärare (Sinun opettajasi)
Finlands president (Suomen presidentti)	En clown (Pelle)

Figur 2/2

En gammal gubbe (Vanha mies)	En tjuv (Varas)
En kille/tjej du gillar (Poika/tyttö, josta tykkäät)	Din kusin (Sinun serkkusi)
En kassörska (Kassaneiti)	En bebis (Vauva)
Din lillebror (Sinun pikkuveljesi)	En präst (Pappi)

Svenska barnlåtar 🎵

Målsättningar

- Lära sig att dra slutledningar av ord utgående från kontexten
- Lära sig att sjunga barnvisor på svenska

Förberedelser

- Skriv ut tre barnlåtar (s.11) till varje grupp (3 elever/grupp).

Instruktioner

*Dela in eleverna i grupper om 3 personer.

*Ge varje grupp en stencil med tre olika barnlåtar på svenska. Ge eleverna en liten stund att titta på låtarna och låt dem gissa, vad låtarna heter på finska. När de svarar, fråga också hur de kom fram till det svaret som de gav.

*När låtarna har identifierats kan man diskutera en stund om vilka saker i texten det var som påminde eleverna om den finska versionen. Man kan till exempel hitta följande saker:

-Broder Jakob: Namnet Jakob, upprepning av vissa fraser, ”ding ding dong”

-Gubben Noak: Man upprepar gubben Noak både i början och på slutet. Osv....

Läraren kan i slutet översätta orden på finska så att eleverna märker också små skillnader i texten, t.ex. Namnet Broder Jakob jämfört med Jaakko kulta osv. Till slut ska man sjunga låtarna på svenska.

Obs! Fråga eleverna om de vet vem som har komponerat Gubben Noak. Om de inte vet, kan du berätta lite om Carl Michael Bellman. Här lär man sig lite om Sveriges kulturhistoria.

Broder Jakob

Fransk barnvisa

Voice

Bro - der Ja - kob, bro - der Ja - kob so - ver du, so - ver du?

5

Voice

Hör du in - te kloc - kan, hör du in - te kloc - kan? Ding ding dong, ding ding dong.

Gubben Noak

Svensk barnvisa

Voice

1. Gub - ben No - ak, gub - ben No - ak var en he - ders - man. När han gick ur ar - ken plan -
2. Gub - ben No - ak, gub - ben No - ak var en he - ders - man. När han skul - le ä - ta

7

Voice

te - ra han på mar - ken. Gub - ben No - ak, gub - ben No - ak var en he - ders - man.
tap - pa han po - tä - ta. Gub - ben No - ak, gub - ben No - ak var en he - ders - man.

Blinka lilla stjärna där

Engelsk vaggvisa

Voice

Blin - ka lil - la stjär - na där, hur jag und - rar vad du är. Fjär - ran loc - kar du min syn

7

Voice

lik en di - a - mant i skyn. Blin - ka lil - la stjär - na där, hur jag und - rar vad du är.

Möten på stan

Förslag 1: dialoger

Målsättningar

- lära sig att presentera sig själv.
- få erfarenhet av att uppträda

Förberedelser

- Ta med kläder och accessoarer till klassrummet för skådespelsroller (t.ex. hattar, promenadkäppar, jackor, peruker osv.)

Instruktioner

- *Dela in gruppen i par.
- *Alla par får ca 10-15 minuter på sig att planera en kort dialog, som de förbereder sig på att spela upp för de andra. Dialogen ska vara mellan två personer som inte har träffat varandra tidigare.
- *Man ska komma på påhittade (eller riktiga) människor som man låtsas vara. Eleverna kan utnyttja kläderna och accessoarerna som läraren har tagit med sig till klassrummet.

Förslag 2: intervjuer

Målsättningar

- lära sig intervjua varandra kort på svenska
- lära sig att berätta om sig själv

Förberedelser

- Skriv ut en tabell till varje elev (s.15)
- Skriv ut en lista med exemplen av svenska namn och orter (s.14)

Instruktioner

*Eleverna ska hitta på en ny svensk identitet till sig själv. De ska komma på ett svenskt namn, orten de kommer ifrån, åldern och kanske till och med en hobby (du kan också välja att lämna bort hobbyer om ni inte har hunnit prata om hobbyer i språkstudierna).

*Projicera listan med exempel på svenska namn och orter på väggen.

*Dela ut tabellerna där eleverna först kan skriva om sin nya identitet.

*Nu får eleverna börja gå runt i klassrummet och intervjua varandra. Man ska också leva sig in i sin roll.

Frågorna som man behöver i denna uppgift:

”Vad heter du?” ”Jag heter...”

”Var kommer du ifrån?” ”Jag kommer ifrån...”

”Hur gammal är du?” ”Jag är ... år gammal”

(”Vad gör du på fritiden?” ”Jag...”)

Exempel på svenska namn:

Flickor:	Pojkar:
-Maria	-Adam
-Birgitta	-Åke
-Frida	-Sven
-Ingrid	-Johan
-Eva	-Nils
-Emma	-Gunnar
-Johanna	-Peter
-Lena	-Daniel
-Linnea	-Mats
-Ulla	-Gustav
-Sofia	-Bo
-Margareta	-Magnus
-Anna	-Bengt
-Sara	-Lars

Exempel på svenska städer

Stockholm	
Malmö	
Göteborg	
Jönköping	
Sundsvall	
Gävle	
Uppsala	
Nyköping	
Västerås	
Örebro	
Karlstad	
Linköping	
Växjö	
Umeå	
Kiruna	
Skövde	
Luleå	
Östersund	
Helsingborg	

openclipart.org

Namn	Stad	Ålder	Hobby

En sång om nummer och vänskap 🎵

Målsättning

- Hitta numren i låttexten: utnyttjande av engelska

Förberedelser

- Skriv ut låten (s.17) till varje elev.

Instruktionerna

*Dela ut låten och ge eleverna en liten stund för att läsa igenom texten.

*Be eleverna att leta efter och stryka under siffrorna 1-20 i texten. Man ska gissa numren med hjälp av engelska språket.

*Sjung sången med eleverna

***OBS!** Uppgiften används innan man börjar öva på räkneord.

När jag ser dig igen

M. Erkama

Ett, två, tre, fy - ra, fem, sex, sju. Jag fick en ny vän och hon är du.

Åt - ta, ni - o, ti - o, el - va, tolv, tret-ton, fjor - ton. Glad ska jag bli när jag ser dig i - gen.

När vi fyl-ler fem - ton så ska vi gå och vand - ra. Och när vi är sex - ton så käm-par vi med va-rand - ra.

Sjut-ton, ar-ton, nit - ton och tju-go: vi ska kla-ra oss, om vi ba-ra hål - ler va - rand-ra i hand.

Kapitel 2

Min familj och mitt hus

Teman i detta kapitel

-familjen och släkten

-mitt hem

-färger

openclipart.org

Rita och gissa - familj- och husordförråd

Målsättning

- Repetera familj- och husordförråd

Förberedelser

- Skriv ut, kopiera och klipp bilagan (s.20) till små lappar.

Instruktioner

*Dela in klassen i grupper om 3-4 personer.

*Dela ut små lapparna till varje grupp. Eleverna ska placera dem i en bunt på pulpeten, textsidan vänd nedåt.

*Varje elev ska i sin tur ta en lapp från bunten utan att visa den till de andra. Hon/han ritlar en bild av det ordet som står på lappen. De andra gissar vad ordet är på svenska. Den som gissar rätt får ta lappen. Detta fortsätter man med så länge att alla lapparna har använts. Den som har fått mest lappar i slutet av spelet, vinner.

Storebror (Isoveli)	Vardagsrum, -met (Olohuone)	Stol, -en (Tuoli)	Moster (Täti, äidin sisko)	Morfar (Eno)
Badrum, -met (Kylpyhuone)	Sovrum, -met (Makuuhuone)	Kök, -et (Keittiö)	Gästrum, -met (Vierashuone)	Lillasyster, -n (Pikkusisko)
Mormor (Isoäiti, äidin äiti)	Balkong, -en (Parveke)	Hus, -et (Talo)	Dörr, -en (Ovi)	Far (Isä)
Matta, -n (Matto)	Kusin, -en (Serku)	Stol, -en (Tuoli)	Golv, -et (Lattia)	Källare, -n (Kellari)
Toalett, -en (wc)	Bastu, -n (Sauna)	Faster, -n (Täti, isän sisko)	Soffa, -n (Sohva)	Syssling, -en (Pikkuserku)
Vind, -en (Ullakko)	Mor (Äiti)	Säng, -en (Sänky)	Ugn, -en (Uuni)	Fönst/er, -ret (Ikkuna)
Tak, -et (Katto)	Bord, -et (Pöytä)	Gård, -en (Piha)	Farfar (Setä, isän veli)	Skåp, -et (Kaappi)
Vägg, -en (Seinä)	Spis, -en (Liesi)	Fåtölj, -en (Nojatuoli)	Morfar (Isoisä, äidin isä)	Hem, -met (Koti)

Vårt hus -rock ♪

Målsättningar

- lära sig att sjunga på svenska
- lära sig uttal
- öka ordförrådet
- öva kvintackord med gitarren

Förberedelser

- Skriv ut en kopia av Vårt hus-rock till varje elev (s.22)
- Ta med flera gitarrer till lektionen

Instruktioner

- *Eleverna ska först leta efter de rummen som nämns i sången (3 stycken).
- *Sjung sången med eleverna så många gånger att de lär sig sången. Fäst avseende speciellt vid uttalet. Gå också igenom texten så att eleverna vet vad sången handlar om.
- *Träna gitarr-delen med eleverna och ge de frivilliga en möjlighet att ackompanjera sången.

$\text{♩} = \text{♩}^3$
♩ = 90

Suloisesti

Vårt hus -rock

M. Erkama

A F#m C#m7 H7 E7

Nu ska jag be-rät - ta om nån-ting grymt. Det är nå-got du al-drig har sett för - ut. Du kan

5 A F#m C#m7 H7 E E7

sä-kert in-te tro det om du in-te ser det först. Så kom och upp-lev nån-ting som. al-drig glöms bort. Vårt

♩ = 105 Rokaten

9 A⁵ D⁵ A⁵ D⁵

hus: hit vi flyt-tade för en vec-ka sen. Det har tre vå-ning-ar och jag
hus har det bäs-ta kö-ket i vår stad för det är min mam-ma som
hus har den störs-ta bas-tun du har sett. Där sitter jag och pappa och

14 A⁵ E⁵ D⁵

bor i käl-len. Där har jag mi-na trum-mor och min gi-tarr och
bakar där he-la da'n. Hon la-gar mat så att jag blir mätt och
talar på ett man-ligt sätt. Vi kas-tar bad och drick-er läsk. Vi

19 E⁵ D⁵ E⁵

där får jag spe-la med mi-na kom-pi-sar. Så kom du ock-så och
hen-nes spe-ci-a-li-tet är jord-gub-bar med grädde. Så kom du ock-så och
täv-lar med va-rand-ra: vem som svet-tas mest. Så kom du ock-så och

22 D⁵ A⁵ E⁵ A⁵

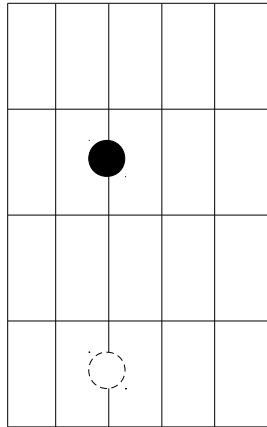
spe-la med mig. 2. Vårt
smaka på detta med mig. 3. Vårt
bada bastu med mig.

INTRO: Pelkkä opettajan säestys (piano/kitara)

A-osan powerchordit:

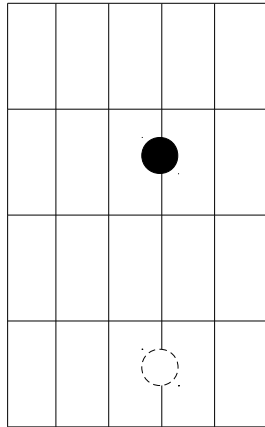
A

X 0 1 X X X

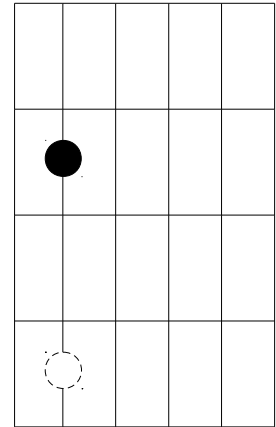
D

X X 0 1 X X

E

0 1 X X X X

Färger

Målsättningar

- Förstärkning av gruppkänslan
- Repetera färger

Förberedelser

- Flytta pulpeterna åt sidan och gör en ring av stolarna, så att det finns en stol färre än vad det är deltagare i leken.
- Gör små lappar där du skriver olika färger (1-3 färger/lapp). Det ska finnas flera lappar med samma färg, så att det blir t.ex. 5 olika färger med i spelet.
- Skriv dessa 5 färger på tavlan. För att underlätta inläringen kan du använda färgkriter.

Instruktioner

*Eleverna sitter i ringen, med undantag av en, som står i mitten. Hon/han är speluppläggaren i början av spelet.

*Läraren delar ut lapparna till eleverna (1 lapp/elev) och eleverna läser de färgerna som står i lappen.

*Repetera färgerna tillsammans innan ni börjar leken.

*En av eleverna stannar i mitten av ringen och nämner färgerna en åt gången i arbiträr ordning. De som har samma färg som eleven har nämnt ska flytta en stol till höger. Om någon redan sitter där, ska eleven sitta i hennes/hans famn. Om det sitter två eller tre elever på stolen, ska eleven sitta överst. Om eleven, vars färg nämns, sitter nederst, ska hela "elevstapeln" röra sig. Om han/hon sitter emellan, ska han/hon och alla som sitter på honom/henne röra sig till höger.

*Om det finns fyra eller flera elever i en stapel, ska den som sitter överst bli den nya speluppläggaren. Då börjar spelet om från början, dvs. alla tar sina egna stolar.

*Spelet kan fortsätta så länge som man vill, och färgerna kan bytas till andra färger (t.ex. blå, röd, gul, grön och grå blir nu svart, brun, violett, rosa och orange).

Obs! Spelet kräver att gruppen känner varandra väl så att ingen känner sig otrygg med att sitta i någons famn.

Färgsång 🎵

Målsättningar

- Repetera färger
- Utveckla elevernas muntliga färdigheter (t.ex. uttal) och aktiva ordförrådet genom en sång

Förberedelserna

- Gör rum mitt i klassrummet så att eleverna ryms forma en ring.

Instruktionerna

*Den finska versionen av låten, som används i denna uppgift heter "Jos sun lysti on niin kädet yhteen lyö". Gör en ring mitt i klassrummet och öva låten på svenska (s.27)

*Varje elev får i sin tur välja en färg (du kan skriva olika färger på tavlan om det behövs). Alltså om färgen är till exempel blå, så ska alla som har blått på sina kläder klappa sina händer eller hoppa högt osv (se låten s.27). Du kan också tillägga olika aktiviteter på listan. Nedanför finns några exemplar:

- " ... ropa hej!"

- "...svänga runt"

- "...klappa nu" osv.

Obs! Idén till leken fick jag från webbsidan "Ingelas lekstuga" och fick lov att använda sången i detta undervisningsmaterial. Tack, Ingela! Mer information om Ingelas lekstuga får du på webbsidan:

<http://www.ingelaslekstuga.se/sanger8/sanger8.htm>

Rörelsesång med färger

(Melodi: Klappa händerna när du är riktigt glad)

Om du har blått på dina kläder, ställ dig upp (alternativt: hoppa högt, osv.)

Om du har blått på dina kläder ställ dig upp

Har du blått på dina kläder

har du blått på dina kläder

Har du blått på dina kläder ställ dig upp!

... Osv med olika färger.

-Ingela

Källan: <http://www.ingelaslekstuga.se/sanger8/sanger8.htm>

Kapitel 3

Hobbyer året runt

Teman i denna kapitel:

*hobbyer

*instrument

*siffrorna 20-100

-*veckodagar, månader och årstider

*väder

openclipart.org

Pantomim

Målsättningar

- Repetera hobby-ordförrådet som har lärts in tidigare
- Öva sig på att uppträda och samarbeta i grupp

Förberedelser

- Skriv ut och klipp lapparna med olika hobbyer (s.30)

Instruktioner

*Dela in klassen i grupper om 2-3 personer. Läraren ger varje grupp en lapp där det står en hobby.

*Gruppen har en stund på sig att planera hur de ska presentera denna hobby till andra elever, utan att använda tal. Efter en kort planeringstid (t.ex.3-5 min) ska varje grupp uppträda inför varandra turvis och andra elever ska gissa på svenska vilken hobby uppförandet illustrerar.

*Tips: om du vill minska till hälften den tiden som uppgiften tar, kan du dela in klassen i två och låta de två grupperna uppträda hobbyerna till den andra hälften.

Spelar fotboll	Rider häst	Spelar fiol	Målar
Spelar ishockey	Spelar gitarr	Spelar dataspel	Joggar
Promene- rar	Springer	Skriver	Sjunger
Åker skidor	Åker slalom	Läser böcker	Åker skridskor
Dansar	Spelar teater	Bakar	Simmar
Cyklar	Lagar mat	Ritar	Åker skate- board

Instrument 🎵 😊

Målsättningar

- Lära sig instrumentordförråd
- Öva sig i att identifiera olika instrument

Förberedelser

- Hitta en sådan webbsida på Internet (några exempel nedanför) där man kan lyssna hur olika instrument låter och välj de instrumenten som du vill använda i denna uppgift.
- Två möjligheter: 1) Du kan antingen använda bilagan på nästa sidan (s.32) eller skapa din egen version. 2) Dela ut Da capo 5 -böckerna till eleverna eller visa dem sidorna 258-259 med dokumentkameran.

Instruktioner

- * 1) Spela små ljudsnuttar av varje instrument och ge lite tid efter varje snutt för eleverna att fundera på vilket instrument de hörde. Spela 8 snuttar (kolla bilaga s.32) och efteråt ge eleverna en stund att jämföra sina svar parvis. Sedan kan du gå igenom varje instrument med hela gruppen.
- * 2) Be eleverna öppna Da Capo 5 på sidorna 258-259. Låt eleverna titta på instrumenten först och diskutera med varandra vilka instrument de ser och vad de heter på finska. Sedan spela 5-10 ljudbitar och eleverna ska gissa vilka instrument de är. Eleverna arbetar parvis.

Några webbsidor med instrumentljudsnuttar:

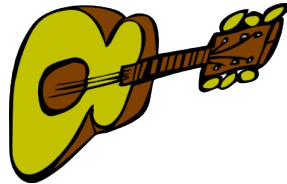
<http://www.classicsforkids.com/terms/categories.asp?id=Instruments%20and%20tools>

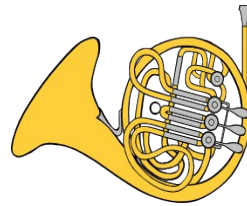
<http://www.beginband.com/sndclips.shtml>

<http://free-loops.com/audio.php?term=instrument&page=4>

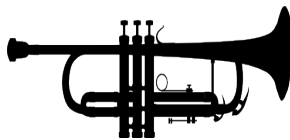
Kirjoita soittimen alle sen nimi ruotsiksi sekä sitä vastaavan ääniklipin numero. Klippejä soitetään yhteensä kahdeksan.

Bilderna: openclipart.org

Gitarr

Fiol

Valthorn

Kontrabas

Elgitarr

Trumpet

Trummor

Saxofon

Vad kan du höra? 🎵

Målsättningar

- förstärka instrumentordförrådet
- upparbeta färdigheten att lyssna och öva identifieringen av instrument
- göra eleverna mer bekanta med svensk och finlandssvensk musikkultur.

Förberedelser

- Hitta tre svenskspråkiga låtar, där man spelar tre eller flera instrument (några exempel nedanför). Försök att hitta exemplar av olika musikstilar så att instrumentationen skulle vara så mångsidig som möjligt. Musiken kan vara också instrumental, det viktigaste är att eleverna får bli bekanta med en liten del av svensk/finlandssvensk kultur genom denna uppgift. Sångerna kan vara till exempel de följande:

- 1) Kent: Om du var här/Jag ser dig
- 2) Lars Gullin: Silhouette (puhallinoktetti)
- 3) Gjallarhorn (finlandssvensk): I Fjol Så

-**OBS!** Uppgiften på föregående sida kan avpassas så att den stödjer denna uppgift.

Instruktioner

*Spela låtarna till eleverna en åt gången och be dem att koncentrera sig på låtens instrumentering: eleverna ska försöka lyssna efter vilka instrument man spelar i sången. Man ska försöka hitta åtminstone tre olika instrument.

*Eleven skriver upp svaren i sitt häfte på svenska. Uppgiften förutsätter alltså tidigare behandling av instrumentordförråd (t.ex. uppgiften på föregående sida.). Eleverna kan också gissa om sången är svensk eller finlandssvensk, och försöka motivera varför de tror så.

Bingo

Målsättning

- Repetera inlärd siffror

Förberedelser

- Skriv ut en färdig tabell (s.35) till varje elev eller be eleverna att rita tabellen själv på pappret. I det senare fallet får läraren själv välja hur stor tabellen ska bli, men om det blir t.ex. 50 rutor i den, ska man använda bara numren 1-50.

Instruktioner

- *Ge eleverna först en liten stund att fylla tomma rutor med siffrorna 1-100.
- *Dela in eleverna i grupper om fyra personer. Varje grupp ska välja en elev som agerar bingovärd. Bingovärden börjar säga numren i en slumpmässig ordning och andra letar efter numren och kryssar över dem i deras tabell.
- *När någon får 5 i rad, ropar hon/han "Bingo!". Spelet kan upprepas så många gånger som man själv vill.

BINGO!

Veckodagssång 🎵 😊

Målsättning

- Bli bekant med veckodagarnas namn.

Förberedelser

- Skriv ut, kopiera och klipp ut lapparna av veckodagssången Måndagsbarn (s.37: se också Da Capo 0-2, s.29)

- Obs! Uppgiften fungerar som introduktion av veckodagarna, dvs. uppgiften är meningsfull bara i detta stadium när eleverna inte ännu vet namnen på veckodagar på svenska.

Instruktioner

*Dela eleverna i grupper av 3 personer

*Dela ut klippta lappar till varje grupp. Man ska lägga lapparna i rätt ordning (veckodagar har framhävts med gult, så att de lättare kan iakttas.

*Eleverna ska utnyttja redan inlärd främmande språk (t.ex. engelska och tyska) och ordens slutrim.

*När eleverna är färdiga, ska man sjunga sången. Melodin och harmoniseringen är lätta så man kan också använda några instrument i sången.

Måndagsbarn

Trad./Melodi

från

Tyskland

D Måndagsbarn tvättar tvätt	A7	D Tisdagsbarn de dansar lätt.	A7
D Onsdagsbarn gräver så.	A7	D Torsdagsbarn ser på.	A7 D
A7 Fredagsbarn och lördags barn		D stickar strumpor, nystar garn.	
D Söndagsbarn äter mat,	A7	D mat på silverfat.	A7 D

Källan: Da Capo 0-2, s. 29

Månaderna med Beethoven (Månaderna, 0-2, 30) 🎵 😊

Målsättningar

- Inläring av månaderna
- Ordslutledning med hjälp av engelska

Förberedelser

-Reservera flera Da Capo 0-2 -böcker till klassrummet, gärna så att varje par har sin egen bok. Alternativt kan du visa sången på dokumentkameran.

Instruktioner

*Genom denna uppgift vill jag uppmuntra barnen att utnyttja den kunskapen som de redan har uppnått i andra språk. Här dras nytta av engelska språket. Kontexten kan utnyttjas (t.ex. när man talar om månaderna som juni och juli, vad kunde ordet 'sommar' betyda?) Obs! Uppgiften ska genomföras innan eleverna har gått igenom månaderna på svensklektionen.

*Eleverna ska jobba parvis. Varje par har en liten stund att fundera på vad låten handlar om. När det är klart för alla, ska de hitta månaderna och skriva dem i häftet. Sedan ska de tillsammans försöka hitta de orden som påminner om de engelska orden (i lådan). Du kan först läsa texten högt för eleverna.

*När eleverna har gått igenom låten, ska orden behandlas med hela klassen. Diskutera särskilt de orden som eleverna inte kunde förstå. I slutet ska låtens sjungas och då kan man också diskutera med klassen om melodin var bekant, var man kanske har hört den tidigare och vad låten heter. (Mer information om sången på Da Capo 0-2 s.30)

***Obs!** Visa uppgifterna en åt gången för eleverna. Uppgift 2 avslöjar svaret på uppgift 1.

1. LUE LÄPI LAULUN SANAT JA POHDI PARIN KANSSA MISTÄ LAULU KERTOO (Vinkki: Kaikkea ei tarvitse ymmärtää, mutta mieli, löytyykö sanoista jotain englannin kielestä tuttua.)

Januari börjar året, februari kommer näst.

Mars, april har knopp i håret, maj och juni blommar mest.

Juli, augusti och september härlig sommar är det då.

Men oktober och november och december är så grå.

(Gammal ramsa, Da Capo s.30)

2. Löydätkö laulusta kaikki 12 kuukautta? Mistä? Kirjoita vastaukset omaan vihkoosi.

3. Etsi laulun sanoista ne ruotsinkieliset sanat, jotka muistuttavat seuraavia englanninkielisiä sanoja:

<i>Hair</i>	<i>Most</i>	<i>Next</i>
<i>Summer</i>	<i>Gray</i>	<i>so</i>
<i>Blooms</i>	<i>comes</i>	

Hitta din plats (månader, dagar och numren)

Målsättning

- Upprepa månader och ordningsnummer

Förberedelser

- Flytta pulpeterna så att eleverna kan röra sig fritt mitt i klassrummet.

Instruktioner

*Idén i leken är att forma en kö enligt olika påståenden.

*Läraren ställer frågor/påståenden och eleverna formar en kö enligt lärarens instruktioner. Till exempel i fråga 3 ska eleverna forma en kö där månaderna är i ordning (januari och december i ändarna av kön).

*Du kan använda följande påståenden eller hitta på dina egna (frågorna kan ställas antingen på finska eller på svenska, men svaren ska ges på svenska):

1.När är du född? (födelsedag och -månad)
födelsedag?	5.I vilken månad har din mamma sin
födelsedag?
2.När är din namnsdag?	6. Hur många kusiner har du?
3.Vilken är din favoritmånad?
Gissa!	7. När är Sveriges nationaldag?
4. Vad är ditt skonummer?	8.Vad är ditt husnummer?

*När alla är i kön ska varje eleven svara på ett följande sätt: "Jag är född den femte april" osv.

Vädervisa (3-4, 53) 🎵 😊

Målsättningar

- öva uttalet genom sjungande
- slutledning av uttalsregler ur kontexten
- undersökande inläring

Förberedelser

- Skriv ut bilagan (s.42) till varje elev.

Instruktioner

*Dela ut Vädervisa-låtens text till varje elev.

*Meningen med uppgiften är att fästa avseende vid uttalet av vokalerna 'ä', 'e', 'o', 'å' och 'ö'. Läraren läser/sjunger en vers åt gången och ber eleverna att skriva upp, vilket ljud de hör i olika sammanhang. I första versen koncentrerar man sig på bokstaven 'ä', i vers 2 på bokstaven 'e' och i vers 3 på bokstäver 'o' och 'å'.

*Kontrollera att alla har skrivit upp de rätta ljuden och ge efter det eleverna en stund för att diskutera i grupper och fundera på varför samma bokstav uttalas olika i olika kontexter. Ge anvisningar för eleverna att koncentrera sig på ljudets längd och kringliggande ljud/bokstäver.

*Diskutera till slut med hela gruppen hurdana slutsatser eleverna har dragit och hurdana uttalsreglerna i själva verket är. Efter det ska man fylla i luckorna i vers 4 enligt dessa regler, och kontrollen sker genom att lyssna på lärarens uppläsning.

*Sjung sången med hela klassen.

***Obs!** Kom ihåg att nämna också uttalsregler till bokstaven 'ö'.

På grund av upphovsrättsliga orsaker syns inte denna sida på nätversionen!

Kapitel 4

Min skola

Teman i denna kapitel:

*skola

*klockslag

openclipart.org

Klockan 🎵 😊

Målsättningar

- inläring av ordförråd
- bruket av kroppsrytmik vid språkinlärningskontext
- undervisningen av begreppet ”swing”

Förberedelser

- Gör tillräckligt rum i mitten av klassrummet, så att eleverna kan stå i en stor ring.
- Visa orden på låten ”Klockan” (Da Capo 0-2, s.34) på dokumentkameran.

Instruktioner

*Denna låt har mycket enkla ord och jag tror att det är möjligt för eleverna att lära sig orden utantill. I denna övning ska man inte fokusera bara på språket utan också på kroppsrytmikerna. Alltså, denna uppgift ger möjligheten att öva på musikaliska detaljer och samtidigt också få stöd till ordinläring.

*Först ska man börja med kroppsrytmiken (instruktioner till rytmen på nästa sidan) och sen sjunger läraren en bit åt gången och eleverna upprepar biten efter henne/honom. På det här sättet lärs sången in, och rytmen ska vara med hela tiden. Låten ska först sjungas igenom jämnt och i exakt rytm, som det står i noterna. (Börja med ett lågt tempo.)

*Andra gången ska låten sjungas ”latare”. Rytmen ska också förändras på samma sätt (se nästa sidan). På det här sättet kan man börja undervisa begreppet ”swing”.

Kehorytminotaatio

O = oikea V = vasen

napsu taputus taputus kämmenselkään

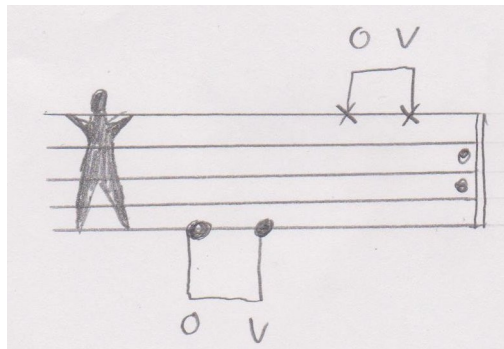
nuottivain rinta etureisi* sivureisi** askel > nilkka

- * etureisi, ylös ponnahtaan tai käden sivallus taaksepäin
 ** sivureisi, yleensä käden sivallus eteenpäin

Viisi-viivainen kehorytminotaatio on Keith Terryn kehittämä. Eina KT lisäsi siihen nuottivaimen sekä nuottien varret: varsi ylöspäin-kädellä tehty ääni, varsi alaspäin-jalan ääni.

Bilden från *Rytmikylpy* (Kivelä-Taskinen, E. & Setälä, H. 2006, 37)

Kroppstrytmiken i "Klockan":

openclipart.org

Schemat i våra drömmar ♪

Målsättningar

- öva läroämnesordförråd
- musiken syftar på att skapa en avslappnad atmosfär och väcka intresse för svenskspråkig kultur

Förberedelser

- Skriv ut ett blankt schema till varje elev (s.47).
- Hitta någon avslappnande musik som du kan spela i bakgrunden.

Instruktioner

*Idén är att fylla i luckorna med skolämnen på svenska. Hälften av klassen fyller i måndag och tisdag, från 8-14. Andra delen fyller i onsdag, torsdag och fredag (fredag från 8-12).

*När eleverna är färdiga, ska de börja cirkulera runt i klassrummet och börja fylla i tomma dagar enligt de andra elevernas scheman. Man ska ställa frågor enligt följande slag:

“Vilket ämne har du på tisdag från 9-10?”

*Eleverna ska fylla i de tomma luckorna enligt de svaren de får. Spela någon svensk musik i bakgrunden. Här får du några tips av musikgrupper/sångare i Sverige som sjunger på svenska:

1) Kent: (t.ex. Dom andra, Chans, Jag ser dig, Pärlor)

2) Nordman (t.ex. Vandraren, Ödet var min väg)

3) Carola (t.ex. Genom allt, Evighet)

4) Sara Löfgren (t.ex. Starkare, Saknad)

5) Håkan Hellström (t.ex. Känn ingen sorg för mig Göteborg, Dom dimmiga dagarna)

Schema

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
8-9					
9-10					
10-11					
11-12					
12-13					
13-14					

Skolblues 🎵

Målsättningar

- Lära sig att skriva sångtext på svenska
- Repetera skolordförråd

Förberedelser

- Skriv ut flera kopior av Skolblues (s.49), så att det räcker åtminstone en kopia till en grupp (2-3 elever).
- Ta med flera gitarrer till klassrummet.

Instruktioner

- *Dela upp eleverna i grupper om 2-3 personer.
- *Gå igenom orden på noten och säkerställ att alla förstår orden.
- *Grupperna ska komplettera tomma ställen i "Skolblues" med egna ord, varje grupp gör alltså sin egen version av sången. Läraren får hjälpa med grammatik och ordförråd.
- *De färdiga sångerna ska sjungas för resten av klassen. Sången kan ackompanjeras med gitarrer.

Skolblues

San.

Säv. M. Erkama

Cm Fm Cm
 Den här är vår sko - la, vi trivs här var - je dag. Den här

5 Fm Cm
 är vår sko - la, vi trivs här var - je dag. Vi...

9 G⁷ Fm Cm
 Nu

13
 får du gis - sa: vad gil - lar jag mest av allt? Jag

17 Fm Cm
 gil - lar.. för att...

Sverigefinska skolan

Målsättningar

- Uppgiften syftar på att ge eleverna uppfattning om sverigefinska ungdomars liv

Förberedelser

- Kontakta en sverigefinsk skola (för skolor se webbsidan <http://intressefinns.wordpress.com/sverigefinska-forskolor-och-skolor/>) och fråga, om någon klass där (gärna samma åldersklass) skulle vilja börja brevväxla med din klass. Brevväxling kan ske bara en gång eller regelbundet. Eleverna kan också inleda individuell/personlig korrespondens om de vill.
- Ge eleverna hemläxa att fundera på förhand vad de skulle vilja fråga eleverna i den utvalda skolan.

Instruktioner

- *Låt eleverna fundera parvis på hurdana frågor de skulle vilja ställa till finskspråkiga elever i Sverige.
- *Skriv ett brev med klassen till någon sverigefinsk skola.
- *Man kan till exempel fråga hur det känns att bo i Sverige som sverigefinländare, hur det är att gå till skolan där, hurdan är skolmaten, hurdan musik de lyssnar på, hurdana hobbyer de har... vad det nu är som intresserar eleverna.
- *Var redo också att svara på sverigefinländarnas frågor.

Kapitel 5

Mat

Teman i denna kapitel

*mat

*hur man handlar mat

openclipart.org

Fruktsallad

Målsättningar

-repetera namn av frukter

Förberedelser

- Flytta pulpeter till sidan av klassrummet och gör en ring med stolar i mitten av klassrummet. Det ska finnas en stol färre än det finns elever.

Instruktioner

* Dela ut en lapp med någon frukt till varje elev (du kan använda frukter enligt nedan eller välja dina egna frukter). Det borde finnas åtminstone 5-6 olika frukter:

-banan

-citron

-päron

-äpple

-grapefrukt

-kiwi

-apelsin

-mandarin

-vindruva

*Eleverna sitter i en ring utom en som stannar i mitten av ringen. Den som stannar börjar nämna olika frukter, en i taget. När eleven hör sin frukt ska hon/han byta plats med någon annan som har samma frukt. Samtidigt försöker den som är i mitten ta någon annans plats. När man säger ”fruktsallad” ska alla skifta plats.

*Spelet kan fortsätta så länge som man vill, och läraren kan dela ut nya frukter om hon/han vill.

Godissång 🎵 😊

Målsättningar

- lära sig namn på svenska godis
- lära sig sjunga på svenska

Förberedelser

- Visa orden till låtens refräng för eleverna med dokumentkameran eller dela ut böckerna (Da Capo 3-4, 26-27)
- Sök bilder av godis med google med följande sökord: 1) karameller, 2) choklad, 3) lakritsremmar, 4)kolasnören, 5) fudge (= kol(a), -or), 6)fyllda kex och 7)hallonbåtar

Instruktioner

- *Eleverna ska läsa igenom refrängens ord och fundera på om det finns några ord som de känner till.
- *Läraren visar bilder av olika godissorter (samma som nämns i sången) och eleverna ska hitta dessa godisar i texten.
- *Sjung sången med eleverna

Skapa en meny!

Målsättningar

- Öka och repetera matrelaterat ordförråd.
- Lära sig använda ordbok

Förberedelser

- Skriv ut bilagan (s.55) och klipp den till små lappar
- Ta fram flera ordböcker

Instruktioner

- *Dela upp klassen i grupper om tre personer. Dela ut en lapp med meny-alternativ till varje grupp.)
- *Grupperna ska planera menyer till olika tillfällen (t.ex. jul, födelsedagsfest osv.) Om eleverna vill får de också illustrera menyerna.
- *Eleverna får använda ordböcker som hjälp.
- *De färdiga menyerna introduceras för resten av klassen.

MENY!

<p><i>EN FESTMIDDAG FÖR SVERIGES KUNGAFAMILJ (juhlapäivällinen Ruot- sin kuningasperheelle)</i></p>	<p><i>EN SKOLLUNCH FÖR TORSDAG (koululounas torstaipäivälle)</i></p>	<p><i>EN PICKNICK- LUNCH (picnic- lounas)</i></p>
<p><i>EN TRADITIONELL JULMÅLTID (perinteinen jouluateria)</i></p>	<p><i>SERVERING FÖR EN FÖDELSEDAGSFE ST (tarjoilut syntymäpäiväkutsuil le)</i></p>	<p><i>KAFFESERVERING TILL SKOLANS FÖRÄLDRARMÖTE (kahvitarjoilu koulun vanhempainiltaan)</i></p>
<p><i>SERVERING FÖR VALBORGSFEST (Tarjoilut vappujuhliin)</i></p>	<p><i>EN PÅSKMÅLTID (päsiäisateria)</i></p>	<p><i>SERVERING TILL EN HALLOWEEN- FEST (tarjoilut Halloween-juhliin)</i></p>
<p><i>MATEN TILL EN LILLAJULSFEST (pikkujouluruoat)</i></p>	<p><i>MATEN TILL GRILLFESTEN (grillijuhlaruoka)</i></p>	<p><i>EN MENY PÅ SNACKBAREN (pikaruokalan menu)</i></p>

På torget

Målsättning

- Öva sig att handla på svenska

Förberedelser

- skriv ut och kopiera “pengarna”, “frukterna” och ”grönsakerna”. (Reservera också lapparna där eleverna kan skriva priserna på varorna om de vill.)
- ordna klassrummet så att det påminner om ett torg. Du kan flytta pulpeterna åt sidan men lämna t.ex. fem pulpeter så att man kan använda dem som försäljningsbord.
- Lägg ut produkterna på försäljningsborden.
- Tips! När du skriver ut materialet till denna uppgift, laminera dem så att du kan använda dem senare och att de håller längre.

Instruktioner

- Dela ut ett visst antal pengar till varje elev. Tio elever får börja som expediter/säljare (2 elever/bord) och de andra eleverna ska börja gå runt och handla. Skriv på tavlan några satser som stödjer handlandet. T.ex. Följande satser:

“Vad kostar bananerna?”

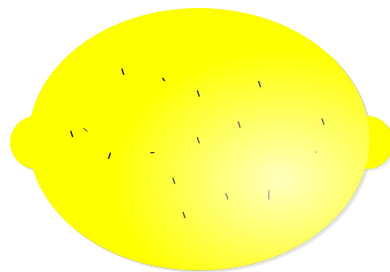
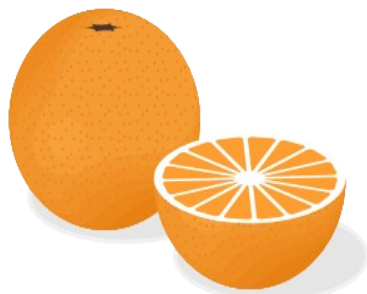
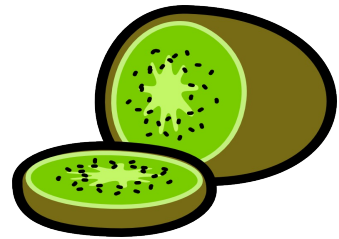
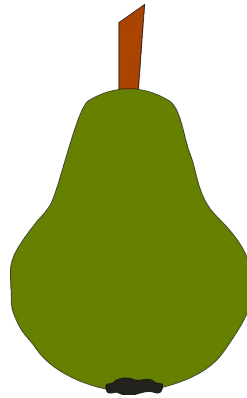
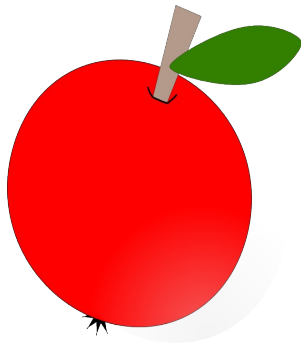
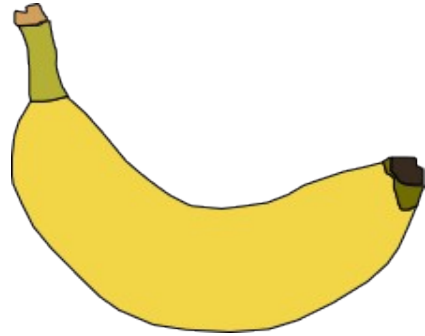
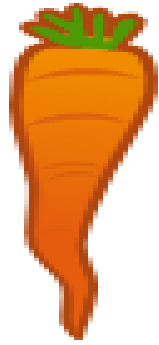
“Hur många äpplen får man för tio kronor?”

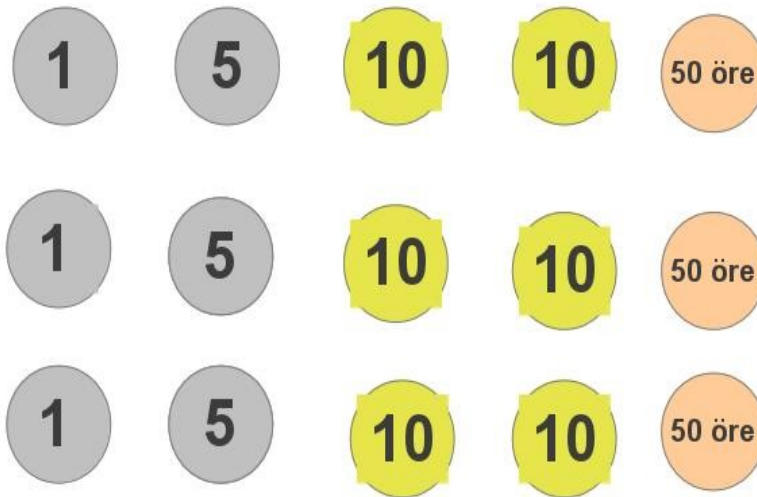
“Var så god!”

”Tack så mycket”

osv.

Bilderna: openclipart.org

Bilderna: M. Erkama

Kapitel 6

Kläder, kroppsdelar och (hus)djur

Teman i denna kapitel

*kläder

*kroppsdelar

*djur

openclipart.org

Kroppsdelar (0-2, 11) 🎵 😊

Målsättningar

- repetera namn på kroppsdelar
- lära sig sjunga på svenska
- lära sig uttalet
- öva hörförståelse

Förberedelser

- Skriv ut och kopiera texten på sången Här står jag (Da Capo 0-2, 11): Hälften av klassen får versionen A (verser 1 & 2) och andra hälften får versionen B (verser 3 & 4).

Instruktioner

*Repetera uttalsreglerna som eleverna lärde sig i Vädervisan (kapitel 3), dvs. uttalet av 'e', 'ä' och 'ö'.

*Dela ut version A (s.61) till hälften av klassen och version B (s.62) till resten.

*Sångens melodi lärs in först med stavelsen 'duu', så att alla lär sig att sjunga melodin.

*När alla har lärt sig sången, ska hälften av klassen (de som har version A) sjunga de två första verserna. De andra lyssnar och kompletterar luckorna med rätta kroppsdelar. Samma görs också omvänt. Kom ihåg att säkerställa att eleverna förstår ordens betydelser. Till slut ska hela klassen sjunga sången från början till slutet. Man kan också ta med rörelser som passar texten.

Obs! Denna sång är främst avsedd för upprepning av kroppsdelar, inte för att lära in dem.

HÄR STÅR JAG (version A) (Da Capo 0-2, s.11)

Anders Bergsjö

Bengt Forsberg

1. Här står jag med händer som vinkar (=vilkuttaa).

Här står jag med huvud som nickar (=nyökätä).

Här står jag med armar som slänger (=heiluttaa)

Här står jag.

2. Här står jag med näsan som rynkas (=kurtistua).

Här står jag med ögon som blinkar (=räpsyttää).

Här står jag med öron som viftar (=heiluttaa).

Här står jag.

3. Här står jag med _____ som stampar (=tömisellä).

Här står jag med _____ som böjer (=koukistua).

Här står jag med _____ som fladdrar (=heilua).

Här står jag.

4. Här står jag med _____ (=takapuoli) som vickar (=keinua).

Här står jag med _____ som putar (=pullottaa).

Här står jag med _____ som skakar (=vapista).

Här står jag.

© Isaberg förlag AB, Sverige

HÄR STÅR JAG (version B) (Da Capo 0-2, s.11)

Anders Bergsjö

Bengt Forsberg

1. Här står jag med _____ som vinkar (=vilkuttaa).

Här står jag med _____ som nickar (=nyökätä).

Här står jag med _____ som slänger (=heiluttaa)

Här står jag.

2. Här står jag med _____ som rynkas (=kurtistaa).

Här står jag med _____ som blinkar (=räpsyttää).

Här står jag med _____ som viftar (=heiluttaa).

Här står jag.

3. Här står jag med fötter som stampar (=tömistellä).

Här står jag med knän som böjer (=koukistaa).

Här står jag med benen som fladdrar (=heilua).

Här står jag.

4. Här står jag med rumpan (=takapuoli) som vickar (=keinua).

Här står jag med magen som putar (=pullottaa).

Här står jag med kroppen som skakar (=vapista).

Här står jag.

© Isaberg förlag AB, Sverige

Vad har du på dig idag?

Målsättning

- Öka och repetera ordförrådet om kläder och färger

Förberedelser

- Reservera papper för varje elev så att de kan göra anteckningar.

Instruktioner

*Eleverna ska gå runt i klassrummet och fråga varandra: "Vad har du på dig idag?". Svaren ska innehålla både klädesplagg och deras färger. Eleven ska skriva på en lapp vad var och en har svarat (3-5 klädesplagg). Man ska samla svaren från fem olika personer.

*Därefter ska eleverna delas upp i grupper av 2-3 personer. En i gruppen väljer en person som hon/han intervjuade tidigare och andra försöker att gissa vem det är. Frågorna kan vara t.ex. följande:

"Har den personen blåa jeans? / Har den personen en röd skjorta? Osv

*Spelet spelas alltså nästan som "Gissa vem? (= Arvaa kuka?) men det finns inga spelbräden. Om någon tror att hon/han vet vem som talas om, kan hon/han fråga t.ex.: Är det Lasse? Den som gissar rätt först, får en poäng. Sedan överförs turen till nästa elev, och de andra får gissa.

Obs! Ge instruktionerna till intervjun och spelet separat så att eleverna kan koncentrera på en sak åt gången.

Min kropp

Målsättning

- Lära sig kroppsdelar och repetera dem

Förberedelser

- Ta med en stor pappersrulle till lektionen, där man kan rita en persons konturer.

Instruktioner

*Eleverna ska bilda grupper med fyra personer

*En elev i gruppen ska agera modell. Hon/han ska lägga sig på pappret och de andra ska rita hennes/hans konturer på pappret.

*När konturerna är färdiga, ska gruppen tillsammans börja rita och skriva namn på kroppsdelar. Man kan till exempel dela ansvaret så att två elever tar huvudet, en tredje tar överkroppen och den sista tar underkroppen.

*De färdiga figurerna kan fästas på klassrummets väggar.

Tre näsor tillsammans

Målsättning

-Repetera kroppsdelar och numren

Förberedelser

- Gör utrymme så att man har rum att röra sig i mitten av klassrummet.

Instruktioner

*Spela musik i bakgrunden samtidigt som eleverna går runt i klassrummet

*Stoppa musiken och ge eleverna en instruktion, t.ex. ”tre händer tillsammans”. Eleverna ska då forma grupper så att det finns tre händer ihop i en grupp (t.ex. två personer, av vilka en har två händer med). Varje elev måste vara med i någon grupp.

*Här får du några förslag på instruktioner, du kan också komma på egna versioner:

”två näsor tillsammans” ”tjugotre fingrar tillsammans” ”sex armbågar tillsammans”

”fem fötter tillsammans” ”tre öron tillsammans” ”tre knän tillsammans”

”tre magar tillsammans” ”fyra armar tillsammans” ”femton tår tillsammans”

Per Olsson hade en bonnagård 🎵

Målsättningar

- Lära sig namn på djur
- Öva kroppsrytmen

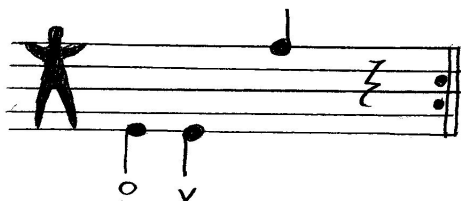
Förberedelser

- Gör rum mitt i klassrummet så att hela klassen ryms att stå i en ring.

Instruktioner

*Visa texten för "Per Olsson" (s.67) med dokumentkameran och låt eleverna gissa vad sången heter på finska. Låt dem också leta efter namnen på djuren i texten.

*Undervisa kroppsrytmen till eleverna (se kroppsrytmiknotskriften s. 45):

*Sjung sången med rytmen

Per Olsson han hade en bonnagård,
lian, lian, lej.

Och på den gården fanns en ko,
lian, lian, lej.

Med ett mu-mu här,
och ett mu-mu där.

Här ett mu, där ett mu. Överallt ett mu-mu.

Herr Olsson hade en bonnagård,
lian, lian lej!

En gris: nöff-nöff

ett får: bä-bä

en katt: mjau-mjau

Djurminnesspel

Målsättning

-repetera namn av djur

Förberedelser

- Skriv ut och klipp ut bilaga med spelkort (s.69).

Instruktioner

*Dela in eleverna i grupper om 2-3 personer. Ge grupperna spelkort som ska ställas på bordet med bildsidan nedåt.

*Eleverna ska vända upp två kort turvis och försöka hitta två kort som matchar (t.ex. ordet 'hund' och bilden av hunden). Om de två korten som man vänder matchar inte så ska man vända tillbaka dem och turen går över till nästa spelare.

*Om spelaren hittar korten som matchar får han/hon ta dem. Den som har fått flest kort i slutet vinner.

en hund		en katt	
en häst		en mus	
ett får		en ko	
en fisk		en fågel	
en orm		en gris	
ett marsvin		en höna	

Bilderna: openclipart.org

Kapitel 7

Högtider

Temat i denna kapitel:

*högtider i Sverige

openclipart.org

Högtider i Sverige

Målsättningar

- Ge eleverna en ganska omfattande bild av sverigesvenska festtider
- Repetera datum och ordningstal

Förberedelser

- Skriv ut och ta med dig flera kalendrar där man kan hitta sverigesvenska högtider (bifogad är högtiderna i årets 2013 kalender).

Instruktioner

*Dela upp klassen i tre grupper och ge varje grupp ett urval av namn på högtider (grupperna får olika högtider: se bilaga s.72).

*Eleverna ska hitta rätta datum till högtidsdagarna. De ska också försöka gissa vad högtiderna heter på finska. Här får eleverna inte använda ordböcker, men de får betrakta svenska kalendrar där de kan hitta högtiderna.

*Eleverna ska först jobba individuellt men efter en stund ska de gå igenom högtiderna i gruppen och jämföra svaren. Om det fortfarande finns något som man inte har lyckats klara upp, får man kolla det i ordbok.

*Eleverna ska nu delas in i grupper om tre personer så att det finns en elev av varje tidigare grupp. Eleverna ska berätta för de andra på svenska vad de har lärt sig på följande sätt:

”Alla hjärtans dag är den fjortonde februari.” (och då får andra eleverna gissa, om den finns också i den finska kalendern och vad den dagen heter på finska).

YHDISTÄ PÄIVÄ, KUUKAUSI JA JUHLA

ÅR 2013

Helg	Dag	Månad
Påskdagen	13	Maj
Midsommardagen	30	December
Luciadagen	26	Juni
Mors dag	31	Mars
Valborgsmässoafton	22	April
Julafton	14	Maj
Första maj	19	Februari
Pingstdagen	24	December
Alla helgons dag	1	Maj
Alla hjärtans dag	2	November
Långfredagen	31	November
Nyårsafton	10	Juni
Fars dag	8	Mars
Sveriges nationaldag	6	December
Internationella kvinnodagen	29	Mars

Julsång 🎵

Målsättningar

- lära sig om svenskspråkiga julsånger
- öva hörförståelse

Förberedelser

- Skriv ut bilaga (s.74) med namn på julsånger.
- Leta efter någon cd där det finns svenskspråkig julmusik, speciellt de sångerna som finns i bilagan. Alternativt kan du använda youtube eller spotify.
- Flera exempel på sånger som du kan använda i denna uppgift finns på s. 77 (Jultidens konsert) i detta undervisningsmaterial.

Instruktioner

*Läraren spelar små sångsnuttar.

*Eleverna ska försöka koppla ihop sången de hör och namnet på sången (se bilaga s.74).
Vidare ska eleven fundera på vad låten heter på finska.

Kuulet lyhyet pätkät 8 eri joululaulusta. Päättelä ääninäytteen perusteella laulun nimi ja kirjoita ruutuun numeroilla 1-8 monesko laulu oli kuuntelulistalla. Muistele myös kappaleen suomenkielinen nimi ja kirjoita se viivalle.

O Helga natt

Sankta Lucia

Hosianna, Davids son

Hej tomtegubbar

Stilla natt

Julvisa

Morsgrisar är vi allihopa

Nu tändas tusen juleljus

Luciadagen (♪) ☺

Målsättningar

- bli närmare bekant med Lucia-festens traditioner.
- öka medvetandet om Lucias historia
- få erfarenhet av hur man ordnar en fest

Fakta!

Luciadagen firas varje år den 13 december både i Sverige och i Svenskfinland, och till och med i de finskspråkiga delarna i Finland.

Förberedelser

- Sök efter inspiration och idéer på nätet eller i böckerna.

Instruktioner

*Planera och genomför en luciafest med klassen.

*Dela upp klassen i fem grupper. En grupp ska planera Luciåtåget och annan ska planera matserveringen. Den tredje gruppen är ansvarig för musiken för festen, den fjärde gruppen gör utsmyckningen och den femte gruppen planerar programmet.

*Några tips:

1)Sånger till Luciafesten kan du hitta på Da capo -serien: t.ex. DC3-4: s.103, Sankta Lucia (Taivaalla tähtivyö..), s.106 Luciasång, s.107 Luciavisa och s.108 Stjärngossarnas visa. Se också DC0-2 och DC5 för flera sånger.

2)Gruppen som är ansvarig för programmet kan t.ex. leta efter information om Lucia och berätta historien för resten av klassen

3)Receptet på Lussekatter kan man hitta t.ex. på <http://www.kokaihop.se/recept/lussekatter-4>

Jultidens konsert 🎵 😊

Målsättningar

- få erfarenhet av uppträdande
- lära sig sjunga julsånger på svenska

Förberedelser

- Reservera flera Da Capo -böcker i klassrummet. Lektionen kan gärna hållas i musikklassen.
- Om du vill, kan du samarbeta med musikläraren.

Instruktioner

- *Eleverna ska delas upp i grupper av 4-5 personer.
- *Varje grupp ska välja och förbereda en jultidens sång som de uppför till de andra. Sången ska sjungas på svenska. Läraren kan hjälpa med problem relaterade till uttal osv.
- *Bifogat (s.77) finns sidnumren till flera julsånger som man kan hitta i Da Capo -böckerna.
- *Använd gärna också flera instrument.

Da Capo 0-2

- Tomtarnas julnatt (Tonttujen jouluyö: ”Hiljaa hiipii..”), s. 196-197
- Bjällerklang (Kulkuset: ”Lunta tulvillaan on raikas talvisää..”) s. 198-199
- Räven raskar över isen (Kettu juoksi yli järven) s.200

Da Capo 3-4

- Sankta Lucia (Pyhä Lucia) s. 103
- Juleklockor (Hiljaa, hiljaa, joulunkellot kajahtaa) s. 75
- Vår vackra vita vintervärld (Walking in a winter wonderland) s.88-89
- Julpolska (Lapset hoi, kiiruhtakaa, joulukuukuu on tullut tralalalalaa) s. 90

Da Capo 5

- När juldagsmorgon glimmar (Kun joulukuukuu valkeneepi) s.88
- Ej upplysta gårdar (Away in a Manger) s.89
- Den första julen (Sai kuulla pieni betlehem) s.92-93
- Julen är här 98-99
- Julafton (Deck the hall) s.101
- Jag drömmer om en jul hemma 104-105 (White christmas)

OSV....

Födelsedagssång ♪

Ja, må han/hon leva!

D A

1. Ja, må han le - va, ja, må han le - va, ja, må han le - va ut - i hund - ra - de år. Ja -

5 Em A D Hm Em A D

visst, ska han le - va, ja-visst ska han le - va, ja-visst, ska han le - va ut - i hund - ra - de år.

2. Och när han har levat,
och när han har levat,
och när han har levat uti hundrare år.
Ja, då ska han skjutas,
ja, då ska han skjutas,
ja, då ska han skjutas på en skottkärra fram.

Kapitel 8

Nordisk kultur

Teman i denna kapitel

*musik

*litteratur och filmer

*språkliga varianter

*nordiska länder

openclipart.org

Fakta om svensk och finsk kultur

SVERIGESVENSK KULTUR = Svenskspråkigas kultur i Sverige

SVERIGEFINSK KULTUR = Finskspråkigas kultur i Sverige

FINLANDSSVENSK KULTUR = Svenskspråkig kultur i Finland

FINLÄNSK KULTUR = All kultur i Finland, också svenskspråkig.

FINSK KULTUR = Finskspråkig kultur

SVENSK KULTUR = Svenskspråkig kultur

Finländare i Sverige 🎵

Målsättningar

- få någon uppfattning om sverigefinsk (eller finlandssvensk) minoritet
- diskutera svenska dialekter och deras skillnader
- bli närmare bekant med svenskspråkig kultur

Förberedelser

- Leta efter musik som är gjort av sverigefinländare (ungdomar). Du kan använda t.ex. Youtube. En möjlighet hittar du bakom denna länk:

SF Kidz: <http://www.youtube.com/watch?v=fCT1VDW2434> (Tillgänglig 4.3.2013)

Instruktioner

*Låt eleverna diskutera en liten stund i grupper om låten: Vad handlar låten om? Hur låter språket? Låter det som finlandssvenska, rikssvenska eller något annat? Motivera. Vad tycker du om musikstilen? Sverigefinsk identitet: är finskspråkiga i Sverige ”riktiga” svenskar? Hur återspeglar låtens text detta (läraren kan översätta några centrala tankar i sången)? Denna diskussion kan föras på finska.

*En annan möjlighet är att lyssna på finlandssvensk musik och diskutera likadana saker i detta sammanhang (kolla svenska.nu: Pakkå Ruåtsi: t.ex. Måndag till Söndag). Det viktigaste är att eleverna blir medvetna om den finskspråkiga minoriteten i Sverige (och den svensktalande minoriteten i Finland).

*Tips! Besök webbsidan www.svenska.nu och läs mer om bruket av rapmusik i svenskundervisning!

Nordiska länder 🎵 😊

Målsättning

-lära sig att känna igen de nordiska ländernas nationalsånger.

Förberedelser

- Leta efter de nordiska ländernas nationalsånger på en CD-skiva och ta med den på lektionen. Alternativt kan du hitta dem på youtube. Länkar till sångerna hittar du här nedan. Där hittar du också sidnumren i Da Capo 3-4, där det finns både noter och text till sångerna. Om du vill, så kan du ha med också Åland, Färöarna osv.

Instruktioner

*Dela upp eleverna i par. Dela ut pappren (bilaga s.83) till varje par. Låt eleverna lyssna en vers av varje nationalsång. Eleverna ska gissa, vilket land det är som sången representerar.

Finland: Maamme/Vårt land (Da Capo 3-4: 125)

<http://www.youtube.com/watch?v=WwL5Bl3TRdY> (tillgänglig 4.3.2013)

Sverige: Du gamla, du fria (Da Capo3-4 : 148)

<http://www.youtube.com/watch?v=eaIUE4u4JWc> (tillgänglig 4.3.2013)

Norge: Ja, vi elsker dette landet (Da Capo 3-4: 162)

http://www.youtube.com/watch?v=l_BK1qxNusY (tillgänglig 4.3.2013)

Denmark: Der er et yndigt land (Da Capo 3-4: 177)

<http://www.youtube.com/watch?v=ViBniT4wX5w> (tillgänglig 4.3.2013)

Island: Ó Guð vors lands (Da Capo 3-4: 191)

<http://www.youtube.com/watch?v=3ovknghc6PA> (tillgänglig 4.3.2013)

Kirjoita lipun vasemmalle puolelle maan nimi ruotsiksi sekä oikealle puolelle sen kansallislaulu (sivun alaosassa laatikossa). Laulun kuulet myös opettajan soittamana.

Bilderna: openclipart.org

LANDET

FLAGGAN

NATIONALSÅNGEN

Maamme

Ó Guð vors lands

Der er et yndigt land

Ja, vi elsker dette landet

Du gamla, du fria

Frågesport

Målsättningar

- Öka kunskaper om Sverige
- Väcka intresset för landets kultur

Förberedelser

- Reservera ett blankt papper till varje grupp (1 grupp = 3-4 personer)

Instruktioner

*Dela upp eleverna i grupper om 3-4 personer och låt dem komma på ett svenskt namn till deras grupp.

*Ställ frågorna i pappret (bilaga s.85) en åt gången och låt grupperna diskutera en stund om vad det rätta svaret på frågan kunde vara. Alla frågorna har tre alternativa svar av vilka bara ett är korrekt (det rätta svaret har tryckts med fet stil).

*När eleverna har svarat på alla frågorna, samla in pappren. Den gruppen som har flest rätta svar vinner.

Frågesport

1. Mikä on Ruotsin pääkaupunki?

- a) Göteborg
- b) Tukholma**
- c) Malmö

2. Mitkä seuraavista EIVÄT ole ruotsalaisia makeisia?

- a) Hallonbåtar
- b) Åhlgrens bilar
- c) Svenssons bussar**

3. Mikä on Ruotsin kruunuprinsessa Viktorian ensimmäisen lapsen nimi?

- a) Estelli
- b) Estelle**
- c) Estella

4. Suomi on voittanut Ruotsin jääkiekon maailmanmestaruuskisojen finaalissa kaksi kertaa. Toinen kerta oli 2011. Milloin oli ensimmäinen?

- a) 1994
- b) 1995**
- c) 1996

5. Mikä seuraavista on ruotsalainen ruokatavarakauppa?

- a) ICA**
- b) CAI
- c) CIA

6. Mikä seuraavista tarkoittaa kahvilla käymistä?

- a) kaffa
- b) dricka
- c) fika**

7. Mikä seuraavista EI ole ruotsalainen musiikkiyhtye?

- a) Abba
- b) Aqua**
- c) Kent

8. Mikä on ruotsalaisen satuhahmon Pekka Töpöhännän kotikaupunki?

- a) Malmö
- b) Umeå
- c) Uppsala**

9. Mikä seuraavista on Ruotsin kansallislaulu?

- a) Du gamla, du fria**
- b) Vårt kära land
- c) Vårt fosterland, vårt land i nord

10. Minkä ruotsalaisen järven rannalla sijaitsee maailmankuulu jäähotelli?

- a) Kaivosjärvi
- b) Muotkajärvi
- c) Jukkasjärvi**

På resa med Astrid Lindgren - musik i svenska barnfilmer 🎵 😊

Målsättning

-bekanta eleverna med svenskspråkig barnkultur (litteratur och musik)

Förberedelser

-Leta efter signaturmelodier till svenska barnserier och filmer. Du kan hitta dem t.ex. på youtube. En cd-skiva som innehåller alla sånger som används i denna uppgift heter *Barnens favoriter: CD 2 Favoritsånger från Pippi, Emil, Madicken...*

-Du kan också utnyttja de låtar som finns t.ex. i Da Capo 0-2 (sidorna 148-149 Pippi Långstrump, Världens bästa Karlsson 146-147) I Mumindalen (140-141).

-gå in på webbsidan <http://www.astridlindgren.com/karaktererna>; där du hittar bilderna på karaktärerna i sångerna.

Instruktioner

*Visa bilderna på karaktärerna i Astrid Lindgrens barnböcker för eleverna. Diskutera med eleverna först om de vet vad karaktärerna heter på finska. Svenska namn hittar du på vänstra sidan på webbsidan.

*Spela små klipp av sångerna. Eleverna ska försöka koppla ihop sången de hör och den rätta karaktären. Sångerna heter:

”Här kommer Pippi Långstrump” ”Du käre lille Snickerbo”(Emil)

”Världens bästa Karlsson” ”Pilutta-visan” (Madicken) ”Mio min Mio”

*Du kan också utnyttja de noterna som finns i Da Capo 0-2 (Pippi Långstrump: sidorna 148-149; och Världens bästa Karlsson: s. 146-147) och sjunga sångerna på lektionen

Jag kan! - brädspel

Målsättningar

- repetera ordförrådet inom dessa områden som man har lärt sig hittills
- lära sig lite mer om svenskspråkig kultur

Förberedelser

- Skriv ut och kopiera ett spelbräde (s.88) och ett papper med frågorna till varje grupp (1 grupp = 3-4 personer).

Instruktioner

- *Spelet spelas som ett vanligt tärningsspel. Den yngsta spelaren får börja spelet.
- *Spelarna kastar tärningen och rör spelbrickan framåt antalet rutor som tärningens poängantal visar
- *När man kommer till en viss ruta ska man agera enligt instruktioner i rutan. I spelet finns det sex olika sorters rutor där spelaren kan hamna. Symbolerna i rutorna visar vilken uppgiften är. Här finns förklaringar till symbolerna:

= Översätt ordet från finska till svenska (kom ihåg också **en/ett**). (Bilaga B)

= Översätt ordet från svenska till finska. (Bilaga A)

= Flytta spelbrickan två rutor framåt och fortsätt som vanligt.

= Flytta spelbrickan två rutor bakåt och fortsätt som vanligt.

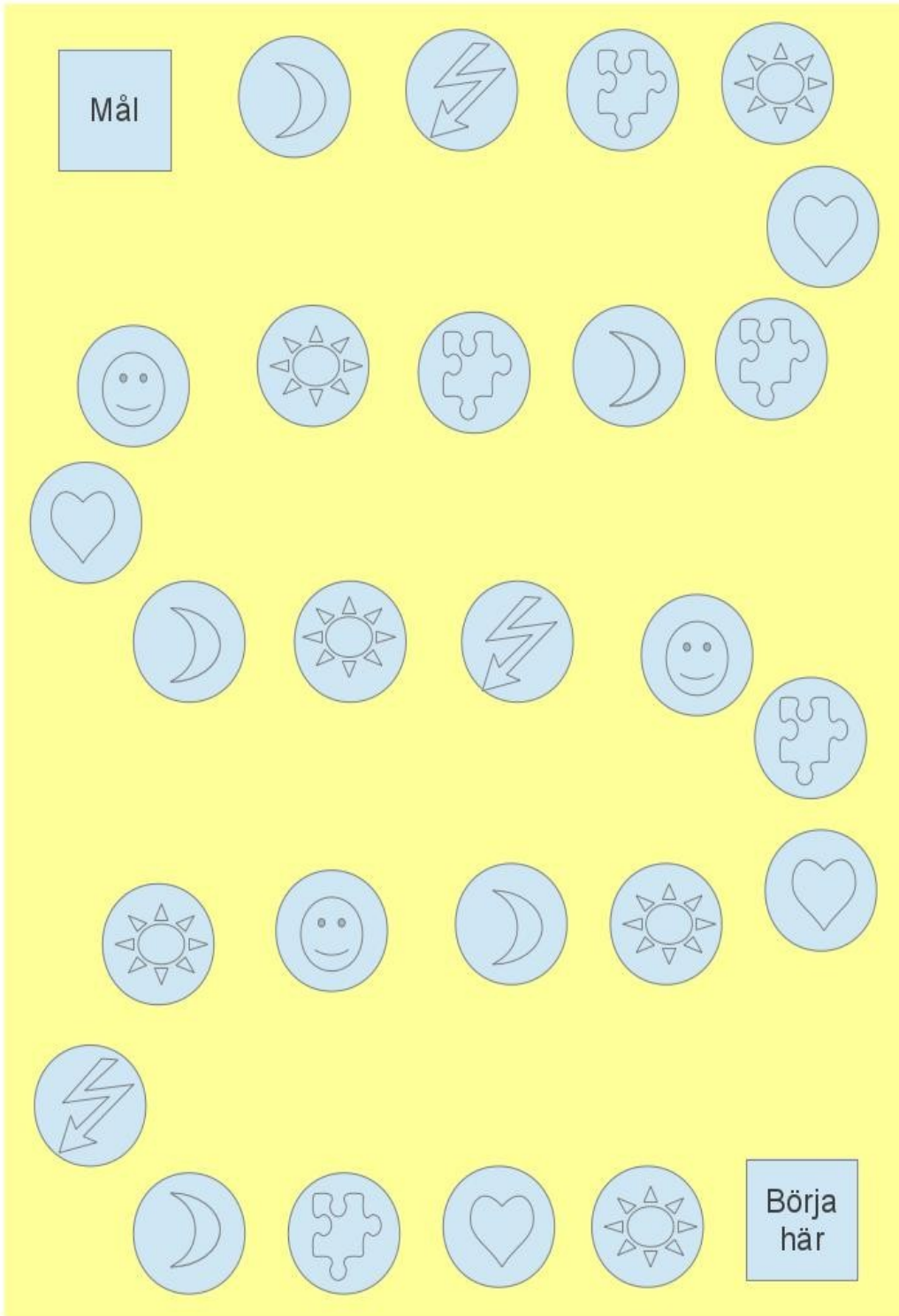

= Förklara ordet med att rita eller genom pantomim. De andra gissar. (Bilaga A)

= Svara på frågan om svenskspråkig kultur. (Bilaga C)

- *Den som kommer först till målet vinner.

Bilaga A

En tant	En färg	En familj	Ett vardagsrum
En fåtölj	En bastu	En vecka	Ett hår
En månad	En frukt	Kläder	Kroppsdelar
Ett djur	En flöjt	Nyårsafton	Påsk
En gris	Byxor	Tår	En jacka
En fiol	Ett öra	Ett öga	Fingrar
En höna	Ett får	Ett gästrum	Farmor
Modersmål	Slöjd	Trummor	Ett fönster

Bilaga B

Hevonen	Opettaja	Ystävä	Kaupunki
Koti	Sää	Äiti	Numero
Vuosi	Koulu	Keskiviikko	Ruoka
Ruotsi	Jalka	Piano	Joulu
Kissa	Maa	Nenä	Pää
Hattu	Käsi	Tuoli	Kylpyhuone
Kitara	Ovi	Ruotsalainen	Talo
Basso	Sukset	Koira	Vessa

Kysymyksiä ruotsinkielisestä kulttuurista! (Bilaga C)

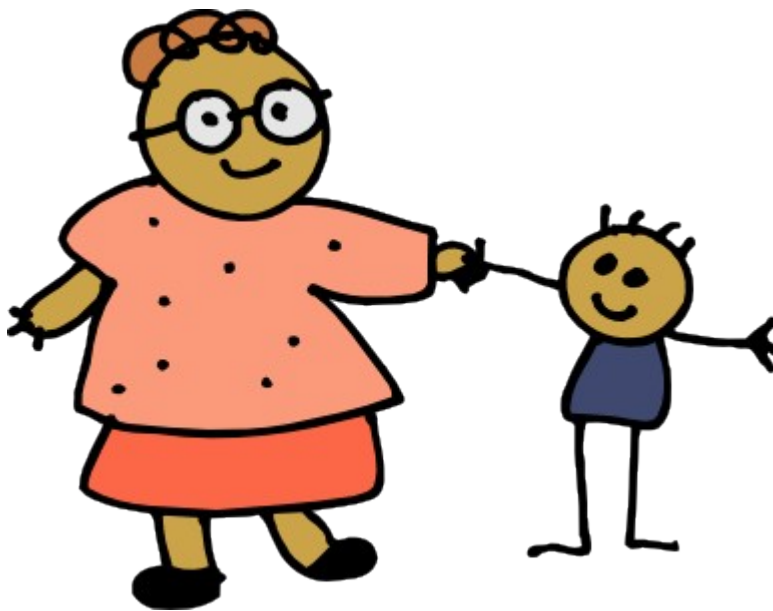
1. Kuka seuraavista on ruotsalainen säveltäjä?
 a) Gunnar Nils Broman
 b) Ingrid Sofia Bäckström
 c) Carl Michael Bellman
2. Mihin seuraavista Ingmar Bergman useimmiten liitetään?
 a) ruotsalaiseen kuvataiteeseen
 b) ruotsalaiseen taidemusiikkiin
 c) ruotsalaisiin elokuviin
3. Minkä niminen on tukholmalainen museo, jossa voit nähdä meren pohjasta nostetun kirjailijan Tove Janssonin Muumi-kirjoista laivan?
 a) Vasamuseet
 b) Åbomuseet
 c) Gustavmuseet
4. Mikä seuraavista on yksi ruotsalaisen kulttuurin symboleista?
 a) Dalahäst
 b) Dalahund
 c) Dalafisk
5. Mitkä ovat Ahvenanmaan lipun värit?
 a) Sininen, keltainen ja valkoinen
 b) Punainen, sininen ja valkoinen
 c) Punainen, sininen ja keltainen
6. Milloin vietetään Ruotsin kansallispäivää?
 a) 6. kesäkuuta
 b) 6. heinäkuuta
 c) 6. elokuuta
7. Mikä seuraavista EI ole SUOMEN ruotsalainen radiokanava?
 a) Radio Vega
 b) Radio Metropol
 c) Radio X3M
8. Mikä seuraavista on suomenruotsalaisen tuttu hahmo?
 a) Snusmumriken
 b) Snosmumriken
 c) Snösmumriken
9. Missä kaupungissa sijaitsee Pohjoismaiden suurin huvipuisto Liseberg?
 a) Tukholma
 b) Malmö
 c) Göteborg
10. Millä nimellä kutsutaan Euroviisuja edeltävää karsintakisaa Ruotsissa?
 a) Melodifestivalen
 b) Sångfestivalen
 c) Låtfestivalen

1) c, 2) c, 3) a, 4) a, 5) c, 6) a, 7) b, 8) a, 9) c, 10) a.

openclipart.org

Tack för ditt intresse! Jag hoppas att du fick nya idéer till din undervisning ifrån detta paket. Jag önskar dig glädje och framgång till ditt arbete!

openclipart.org